

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΝ ΙΔΡΥΜΑ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ
“ ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΣ Ο ΛΙΝΔΙΟΣ ”

Ο Τούρκος Πρόεδρος κ. Τ. Οζάλ
και η ελληνική Δωδεκάνησος

ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΤΡΟΓΓΥΛΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

Γιάννης Ζιγδης, Πρόεδρος Π.Ι.Δ.

Ν. Κουρής Πτέραρχος, Αρχηγός ε.τ. ΓΕΕΘΑ
Λ. Βασιλικόπουλος Ναύαρχος, Αρχηγός ε.τ. ΓΕΝ
Β. Μαθιόπουλος, Δημοσιογράφος - Καθηγητής Παντείου
Ν. Σαρρής, Καθηγητής Παντείου

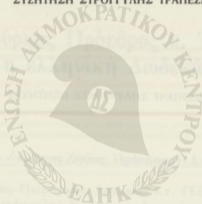
ΑΘΗΝΑ
ΙΟΥΝΙΟΣ 1991

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΝ ΙΔΡΥΜΑ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ
"ΚΑΘΟΒΟΥΛΟΣ Ο ΔΗΜΟΣ"

Ο Τούρκος Πρόεδρος κ. Τ. Οζάλ και η ελληνική Δωδεκάνησος

ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΤΡΟΓΓΥΛΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

- Κ. Κορής Πάρις - ΓΕΡΣΑ
- Δ. Βασιλόπουλος Αθήνας - Αρκαίος κ.κ. ΓΕΝ
- Η. Χατζηπούλος Δομοκράτης - Καθηγητής Γραμμάτικης
- Κ. Σαρρής Κοζάνης - Ποιητής

Εκδόσεις - αθήνα 83
ΕΔΗΚ ΝΗΣΑ
Τεχνική επιμέλεια
ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΡΩΣΤΑΣ

ΕΔΗΚ
Εκδόσεις 1983

Ο Τύπος κ. Τ. Ούζα
και η ελληνική Διοίκηση

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Εξώφυλλο - οπισθόφυλλο:

ΕΛΕΝΗ ΡΩΝΤΑ

Τεχνική επιμέλεια

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΡΩΝΤΑΣ

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΝ ΙΔΡΥΜΑ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ
“ ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΣ Ο ΛΙΝΔΙΟΣ ”

Ο Τούρκος Πρόεδρος κ. Τ. Οζάλ
και η ελληνική Δωδεκάνησος

ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΤΡΟΓΓΥΛΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

Γιάννης Ζιγδης, Πρόεδρος Π.Ι.Δ.

Ν. Κουρής Πτέραρχος, Αρχηγός ε.τ. ΓΕΕΘΑ
Λ. Βασιλικόπουλος Ναύαρχος, Αρχηγός ε.τ. ΓΕΝ
Β. Μαθιόπουλος, Δημοσιογράφος - Καθηγητής Παντείου
Ν. Σαρής, Καθηγητής Παντείου

ΑΘΗΝΑ
ΙΟΥΝΙΟΣ 1991

Η ομάδα των ομιλητών: Από αριστερά προς τα δεξιά Λ. Βασιλικόπουλος, Ναύαρχος, Επίτιμος αρχηγός Γ.Ε.Ν., Β. Μαθιόπουλος, Δημοσιογράφος, καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου, ο Πρόεδρος Ι. Ζιγδής, Ν. Κουρής, Πτέραρχος, επίτιμος αρχηγός Γ.Ε.ΕΘ.Α. και Νεοκλής Σαρρής, Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου (ειδικός Τουρκολόγος).

Αποψη του ακροατηρίου.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ο Πρόεδρος της Τουρκίας κ. Τ. Οζάλ, κατά την πρόσφατη επίσκεψη του στην Αυστραλία, απευθυνόμενος την 11ην Ιουνίου, σε 5.000 συμπατριώτες του, που είχαν συγκεντρωθεί σ' ένα τζαμί του Σίδνεϊ, εξερράγη σ' ένα παραλήρημα ύβρεων και απειλών κατά της Ελλάδας, δυσαρεστημένος γιατί κατά την παραμονή του στη μακρινή ήπειρο δέχθηκε τις αποδοκιμασίες των Ελλήνων, Αρμενίων και Κούρδων για τη γενεοκτονία των ομοεθνών τους στην πατρίδα του.

Τα βασικά σημεία της ομιλίας του, κατά το Πρακτορείο «ANA-DOLU», έχουν ως εξής:

«Ο 21ος αιώνας θα είναι αιώνας της Τουρκίας. Οι Τούρκοι στη Βουλγαρία εξασφάλισαν τα δικαιώματά τους. Τώρα ο αγώνας μας είναι με την Ελλάδα. Όπως και παλαιότερα, έχουμε μεγάλη βαρύτητα στα Βαλκάνια. Η Τουρκία θα γίνει ο ηγέτης των μουσουλμανικών μειονοτήτων».

Και πρόσθεσε για τις εκδηλώσεις των Ελλήνων εναντίον του: *«Δεν έχουν καμιά αξία. Δε δίδω σημασία. Ας φωνάζουν, όσο θέλουν. Δεν με ενδιαφέρει. Φοβούνται. Μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο έφαγαν ένα γερό κτύπημα. Μετά, πήραν από τους Ιταλούς τα Δωδεκάνησα, που ήταν δικά μας. Τερματίσαμε τα οράματά τους για την Ένωση της Κύπρου. Αυτό δεν μπορούν να το χωνέψουν. Οι Ρωμιοί συμπεριφέρονται σαν κουτσαβάκια».*

Και τόνισε απευθυνόμενος προς τους Έλληνες: *«Μην ενοχλείτε την Τουρκία. Όποια υποστήριξη κι αν έχετε, δεν μπορείτε*

να τα θγάλετε πέρα με την Τουρκία. Σήμερα η Τουρκία είναι 56 εκατ. Εσείς είστε 10 εκατ. Η Τουρκία, που αναπτύσσεται, παρέχει υποστήριξη και στους ομογενείς της στις άλλες χώρες. Πρόκειται για ρωμαίικους παλληκαρισμούς. Όσο θυμώνουν, γίνεται αντιληπτό ότι χάνουν».

Και στρεφόμενος προς τους Τούρκους μετανάστες είπε: «Εμείς μπορούμε πια να ερχόμαστε εδώ άνετα. Δεν είστε μόνοι. Πίσω σας υπάρχει η Τουρκία των 56 εκατ. Όταν είστε συνδεδεμένοι και λίγοι να είστε, περνάει ο λόγος σας. Μειώστε στο χαμηλότερο επίπεδο τις διαφωνίες σας. Εμείς αυτό επιδιώξαμε να κάνουμε στην Τουρκία...».

Το παραλήρημα αυτό του κ. Τ. Οζάλ δεν ήταν δυνατό να αγνοηθεί από το Πολιτιστικόν Ίδρυμα Δωδεκανήσου «ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΣ Ο ΛΙΝΔΙΟΣ». Γι' αυτό, αποφάσισε να οργανώσει μια συζήτηση υψηλού επιπέδου, στην οποία θα έπαιρναν μέρος προσωπικότητες, που με κύρος θα απαντούσαν στις απειλές και καυχησιολογίες του κ. Τ. Οζάλ, με σκοπό την πλήρη ενημέρωση της ελληνικής και διεθνούς κοινής γνώμης. Αυτό θεωρήθηκε ότι ήταν ακόμα περισσότερο επιβεβλημένο, λόγω επικείμενης επίσκεψης του κ. Μπους, Προέδρου των ΗΠΑ, στην Ελλάδα.

Πράγματι, στις 24 Ιουνίου οργανώθηκε στην Ένωση Ξένων Ανταποκριτών συζήτηση στρογγυλής τράπεζας, με θέμα: «Ο Τούρκος Πρόεδρος κ. Τ. Οζάλ και η ελληνική Δωδεκάνησος», της οποίας το πλήρες κείμενο παραθέτουμε.

Το κείμενο αυτό θα μεταφραστεί και στα Αγγλικά, έτσι ώστε να υποβληθεί στον κ. Μπους, όταν θα μας δώσει τη χαρά της επίσημης επίσκεψης στη χώρα μας.

Το εμπάθεσ παραλήρημα του κ. Τ. Οζάλ κατά της Ελλάδας δεν είναι κάτι το νέο. Είναι ο συνηθισμένος τρόπος, με τον οποίον οι Τούρκοι επίσημοι εκδηλώνουν, σε κρίσιμες περιόδους, τα αισθήματά τους απέναντι στη χώρα μας.

Παραθέτουμε μερικές τέτοιες δηλώσεις:¹

«Μετά τους δύο Παγκοσμίους Πολέμους και η Τουρκική και η Ελληνική ηγεσία διέπραξαν λάθη. Πρώτο λάθος. Όταν ο Κεμάλ

Γεώργιος Κ. Γιαγκάκης: Το Αρχιπέλαγος της Μεγίστης κτλ., 1991.

δέχθηκε την προσάρτηση των νησιών του Αιγαίου στην Ελλάδα με τη Συνθήκη της Λωζάννης. Δεύτερο λάθος. Όταν η Ελλάδα δεν προσέφερε κατά την Ειρηνευτική Διάσκεψη στο Παρίσι (1946-47) τουλάχιστον τα μισά νησιά της Δωδεκανήσου στην Τουρκία για να ενισχύσει την Ελληνοτουρκική φιλία».

(Υπουργός Εξωτερικών Ερκίν, 1964).

«Δε θα εκχωρήσω το Αιγαίο σε κανένα. Το μισό Αιγαίο ανήκει σε μας. Αυτό πρέπει να το μάθει όλος ο κόσμος. Εάν η τιμή και τα ενδιαφέροντα του τουρκικού Έθνους γίνουν αντικείμενο επιθέσεων, θα συντρίψουμε το κεφάλι του εχθρού».

(Πρωθυπουργός Ιρμάκ, 18.1.1975).

«Ούτε η Κυβέρνηση, ούτε η Τουρκική κοινή γνώμη μπορούν να δεχθούν ότι το Αιγαίο ανήκει αποκλειστικά στην Ελλάδα. Το μισό Αιγαίο ανήκει αποκλειστικά στην Τουρκία και το άλλο μισό στην Ελλάδα. Αυτή υπήρξε ανέκαθεν η επίσημη άποψη».

(Υπουργός Εξωτερικών Τσαγλαγιανγκίλ, 4.4.1975).

«Νομίζω ότι δεν υπάρχει κανείς στην Τουρκία που θα επιθυμούσε τα νησιά του Αιγαίου να ονομάζονται Ελληνικά».

(Πρωθυπουργός Ντεμιρέλ, 23.7.1976).

«Ο δημογραφικός παράγων δεν θα πρέπει να αγνοηθεί. Ο πληθυσμός των χιλιάδων νησιών του Αιγαίου δεν είναι περισσότερος από 300.000, ενώ εκείνος των τουρκικών παραθαλασσιών περιοχών είναι 10.000.000».

(Υπουργός Εξωτερικών Τσαγλαγιανγκίλ, 29.9.1976).

«Ολόκληρο το έθνος, εξαρτάται από την ελληνική πίεση που προσπαθεί να στραγγαλίσει τη χώρα, κυκλώνοντας την Τουρκία από τη Δύση και αποκλείοντας τη διέξοδό της στη Μεσόγειο. Το Τουρκικό έθνος πρέπει να ενωθεί για να αντιμετωπίσει το πρόβλημα του Αιγαίου και την Ελληνική πίεση που θα κυκλώσει τη Δυτική Τουρκία και αποσκοπεί στο στραγγαλισμό της».

(Υπουργός Αμύνης Ισίκ, 23.2.1978).

«Είμαστε ένα έθνος 52 εκατομμυρίων, το πολυπληθέστερο έθνος της περιοχής, και φιλοδοξούμε να γίνουμε οικονομικά και στρατιωτικά ισχυροί. Αυτή η ισχύς μας είναι απαραίτητη γιατί με

αυτήν και μόνο θα λύσουμε τα προβλήματα που έχουμε με τους Έλληνες στο Αιγαίο, με τους Βούλγαρους για την μουσουλμανική μειονότητα, με τους Κυπρίους και τους Έλληνες για την οριστική υποδούλωση και κατοχή της μισής και αν οι περιστάσεις το επιτρέψουν, ολοκλήρου της Κύπρου».

(Πρωθυπουργός Τουρκκούτ Οζάλ, Αύγουστος 1978).

«Με διάλογο ή χωρίς διάλογο, δεν πρόκειται να επιτρέψουμε στους Έλληνες να παραβιάσουν ούτε για μία ίντσα τα πολύ σημαντικά συμφέροντα ασφαλείας και τα κυριαρχικά συμφέροντα που έχουμε στην περιοχή και δεν πρόκειται να τους επιτρέψουμε να αποκλείσουν τα εκατομμύρια άτομα, που ζουν στην χερσόνησο της Ανατολίας, με τα τεχνητά παραπετάσματα, που θέλουν να εγείρουν στο Αιγαίο».

(Υφυπουργός Εξωτερικών Τουρκίας Οπσερί, 28.10.1989).

«Οποιαδήποτε ενέργεια της Ελλάδος για την επέκταση των χωρικών της υδάτων στα δώδεκα μίλια θα θεωρηθεί από την Τουρκία ως αιτία πολέμου».

(Πρωθυπουργός Τουρκκούτ Οζάλ, 30.11.1983).

Αλλά, δεν είναι μόνον ο πεζός λόγος, στον οποίον καταφεύγουν οι Τούρκοι, για να εκφράσουν τα αισθήματά τους απέναντι στη «φίλη και σύμμαχο» Ελλάδα, ως και το σεβασμό τους στο διεθνές δίκαιο.

Έτσι, είναι άπειρα και τα ποιητικά τους κατασκευάσματα, τα οποία πολλές φορές έχουν και επίσημη προέλευση, γιατί δημοσιεύονται από κρατικά «Ινστιτούτα Έρευνας για τον τουρκικό πολιτισμό».

Παράδειγμα, ένα ποίημα του Δρ. Σουκρού Ελσίν, Δ/ντή του Περιοδικού «Τουρκ Κουλτουρού» που περιλαμβάνει στίχους σαν τους επόμενους¹:

... «Η νοσταλγία της Ρόδου μου καίει την καρδιά.

Ντρέπομαι...

... Σήμερα σε ποιούς έμεινε ο τόπος που κυμάτιζε η σημαία μου;
Σαν πατήσεις τα νησιά με το Μπαρμπαρόσσα...»

«Και κάποιοι άλλοι στίχοι για το Καστελλόριζο¹:

Στη σκέψη μου γυρνάς ρόδινο Καστελλόριζο
Εσύ εκεί, εγώ εδώ
Ντρέπομαι...».

Αλλά για την Κω².

Ερείπια είναι τα τζαμιά
κι όλα λυπημένα.
Τα τζάκια δεν καπνίζουν πια,
είναι όλα τους σβυσμένα.
Η Κως προσμένει το σεισμό
που θάλθει από το βράδυ
μετά από αιώνες τέσσερεις
για να τη βρει και πάλι

(Σ. Ελοίν)

Και για τη Σύμη²:

Όταν έφθασε ο Πυρί Ρεϊς στη Σύμη
λάμπανε τ' αστέρια του Ιούνη μια μέρα
κι από το κάστρο ακούστηκε τραγούδι στον αέρα
Ήταν ο Οσμάν με τη μεγάλη φήμη...

(Σ. Ελοίν)

Δεν είναι, όμως, μόνον η Δωδεκάνησος, που είναι αντικείμενο αυτού του είδους της ποίησης. Παράδειγμα, οι επόμενοι στίχοι²:

---

1. Κατερίνα Παπαθωμά - Μαστοροπούλου: «Σύγχρονη τουρκική ποίηση για τα νησιά του Αιγαίου» (περιοδικό «ΤΑ ΨΑΡΑ», Ιανουάριος - Μάρτιος, 1983).

---

2. Γιάννη Μαγκριώτη: «Ο επεκτατισμός στην τουρκική ποίηση». (ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΡΗΣΟΥ).

«Πολλές μικρές πατρίδες έχομε.
Ποτέ δεν είδα ο Τούρκος νάχει φόβο
Γι' αυτά, που κάνεις ταχεία θε νάλθει η μέρα
που η μάνα μας πατρίδα
θα βοηθά στα καλά τ' αδέλφια μας στη Θράκη.
Γιατί Ρωμιέ συ κιτρινιάρη Μεγάλη Ιδέα θες;»

(Ρετζέπ Καρά)

«Μυτιλήνη, τέλειωσ' έφθασ' η στερνή
ώρα σου και είναι παρά πέντε.
Σε γνωρίζω ακόμ' από τα 1455».

Και φυσικά και για την Κύπρο:

«Δεν μπορεί η Κύπρος νάναί ελληνική
Να κρατήσεις Τούρκο δεν μπορείς
Ή θα γίνει η Κύπρος πάντα τουρκική
ή πεθαίνει ο αγωνιστής.

Ας τολμήσει ο Έλλην να παραταχθεί
με τον κόσμο ολόκληρο μαζί
έστω κι αν ένας μόνο Τούρκος ζει
δε θα καταλάβει τό νησί».

(Ουλκουτσού Χαρεκετίν)

Εκδόσεις Ντεντέ Κορκύ, Κων/πολη).

«Η Κύπρος ξέρομε πως είναι τουρκική
το λέει κι ιστορία... Σύντομα θα πάρουμ' όλα
τ' Αιγαίου τα νησιά στην εύθετη στιγμή
και την πατρίδα τ' Αττατούρκ Θεσσαλονίκη».

(Μούζα Κορκμάζ)

Αλλά, δε χρειάζεται να προσθέσουμε κι άλλα στοιχεία για τα
«φιλικά» αισθήματα της Τουρκίας απέναντι στην Ελλάδα, ως και το
σεβασμό της στις διεθνείς Συνθήκες και το Διεθνές Δίκαιο.

---

3. Γιάννη Μαγκριώτη: «Ο επεκτατισμός στην τουρκική ποίηση».
(ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΡΗΣΟΥ).

Δημιουργείται, βέβαια, το ζήτημα: Πώς βλέπουν την κατάσταση αυτή οι άλλοι εταίροι της Συμμαχίας του ΝΑΤΟ, που υποτίθεται ότι αυτή είναι η εγγύηση για την εφαρμογή των διεθνών Συνθηκών, Συμφωνιών και του διεθνούς δικαίου στην περιοχή.

Το θέμα, αυτό προβάλλει εντυπωσιακά στο κείμενο της συζήτησης που ακολουθεί.

Ι.Γ.Ζ.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΤΡΟΓΓΥΛΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

ΑΘΗΝΑ, 24.6.1991

«Ο Τούρκος Πρόεδρος κ. Τ. Οζάλ και η ελληνική Δωδεκάνησος»

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ: Ι. Ζιγδης, Πρόεδρος Πολιτιστικού Ιδρύματος Δωδεκανήσου «ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΣ Ο ΛΙΝΔΙΟΣ».

ΜΕΛΗ: 1) Β. Μαθιόπουλος, Δημοσιογράφος, Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου, 2) Ν. Κουρής, Πτέραρχος - Αρχηγός ε.τ. ΓΕΕΘΑ, 3) Λ. Βασιλικόπουλος, Ναύαρχος - Αρχηγός ε.τ. ΓΕΝ, 4) Ν. Σαρρής, Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αγαπητοί φίλοι,

Συγκεντρωθήκαμε σήμερα εδώ, για να συζητήσουμε ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα, που αντιμετωπίζει το ελληνικό έθνος και κράτος την περίοδο αυτή: τον τουρκικό επεκτατισμό, τη θρασύτητα και την ενσυνείδητη παραποίηση της ιστορίας από τη ... φίλη και σύμμαχο μας Τουρκία. Την αφορμή έδωσε η ομιλία του κ. Τ. Οζάλ στο Σίδνεϋ, στις 11 τρχ., με την οποία τερμάτισε την

επίσημη επίσκεψή του στη μακρινή ήπειρο.

Ο κ. Τ. Οζάλ, με μια «σεμνότητα», που προκαλεί αγανάκτηση και στους πιο αδιάφορους Έλληνες και το ειρωνικό μειδίαμα σε πολλούς άλλους, είπε, ότι ο 21ος αιώνας ανήκει στην Τουρκία! Μας είπε, επίσης ότι η Δωδεκάνησος ανήκει στη χώρα του, γιατί κάποτε υπήρξε τμήμα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας! Αλλά με τη σκέψη αυτή διερωτάται κανείς, γιατί δε διατύπωσε ανάλογη αξίωση και για τη Βιέννη, που επίσης ήταν κάποτε τμήμα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας;

Ο κ. Τ. Οζάλ εμφανίζει τον τουρκικό λαό τόσο μεγάλο, ώστε σχεδόν όλοι οι άλλοι να εκμηδενίζονται μπροστά του. Ισχυρίζεται πράγματι ότι αυτός αριθμεί 56 εκατ. άτομα, ενώ ο ελληνικός μόλις 10 εκατ. Αυτό σημαίνει ότι η γειτονική Ελλάδα πρέπει να γίνει δορυφόρος της «μεγάλης Τουρκίας».

Ο κ. Τ. Οζάλ ισχυρίζεται, επίσης, ότι οι Έλληνες είναι αδιόρθωτοι παραβάτες του Διεθνούς Δικαίου, των Διεθνών Συνθηκών και Συμφωνιών κι ότι, με την πολιτική, που ακολουθούν αυθαιρετούν σε βάρος του περήφανου γειτονικού τους λαού, με την τόσο μεγάλη ιστορία.

Σε λίγο καιρό επισκέπτεται την Αθήνα ο κ. Μπούς, ο οποίος είναι Πρόεδρος της μοναδικής Υπερδύναμης σ' όλον τον κόσμο, αυτήν την περίοδο. Πολλοί ισχυρίζονται ότι η επίσκεψη αυτή έχει άμεση σχέση με τη διαφαινόμενη «λύση» του Κυπριακού.

Ε, λοιπόν είναι καιρός να πούμε στον κ. Μπούς, ποιά είναι η πραγματικότητα και να τον πληροφορήσουμε ότι πάσαμε να νιώθουμε το φοβερό «κόμπλεξ της εξάρτησης» προς τους μεγάλους «Προστάτες» μας, που μας διέκρινε μέχρι σήμερα.

Αν το ελληνικό κράτος βρίσκεται σ' αυτήν την κατάσταση σήμερα, με κίνδυνο εξαθλίωσης και αφανισμού του από το χάρτη, αυτό οφείλεται πράγματι στο «αίσθημα εξάρτησης», που αισθάνονται οι ελληνικές κυβερνήσεις απέναντι στις Μεγάλες Δυνάμεις, που υπήρξαν «Προστάτες» μας στο παρελθόν. Γι' αυτό, όταν μιλούν με κάποιον εκπρόσωπό τους, καταπίνουν τη γλώσσα τους και κάνουν μόνον υποκλίσεις.

Αυτήν την «πολιτική των υποκλίσεων», αν τη συνεχίσουμε και σήμερα, τότε σε λίγο καιρό η Ελλάδα θα πάψει να υπάρχει σαν έθνος και κράτος.

Ελπίζω η σημερινή συζήτηση να είναι η αρχή μιας ριζικής

αλλαγής στον τρόπο συμπεριφοράς μας προς τους Δυνατούς της γης.

Στη συζήτηση παίρνουν μέρος διαπρεπείς προσωπικότητες αυτής της χώρας, αναμφιβήττοι γνώστες της παλιάς και σύγχρονης ιστορίας – τα αισθήματα φιλοπατρίας των οποίων δεν μπορεί να αμφισβητήσει κανείς.

Επιτρέψτε μου να σας τους παρουσιάσω: Ο πρώτος είναι ο Ν. Κουρής, πτέραρχος - Επίτιμος Αρχηγός ΓΕΕΘΑ, ο δεύτερος, ο Λ. Βασιλικόπουλος, ναύαρχος - Επίτιμος Αρχηγός ΓΕΝ, ο τρίτος, ο Β. Μαθιόπουλος, δημοσιογράφος και καθηγητής Παντείου. Και ο τέταρτος είναι ο Ν. Σαρρής, καθηγητής επίσης της Παντείου, ο κατ'εξοχήν Έλληνας τουρκολόγος, που γνωρίζει καλύτερα και περισσότερο από κάθε άλλον πόσο ψεύτικος είναι ο μύθος της «μεγάλης Τουρκίας» κι ακόμα πως είναι δυνατό να καταρρεύσει αυτός πλήρως στις επόμενες δεκαετίες, αν ακολουθήσουμε τη σωστή τακτική, στην αντιμετώπιση των απειλών της.

Θα παρακαλέσω τον κ. Β. Μαθιόπουλο ν' αρχίσει, δίνοντάς μας διάφορα πολύτιμα στοιχεία, που διαθέτει για τα Δωδεκάνησα και την Τουρκία.

Β. ΜΑΘΙΟΠΟΥΛΟΣ

Ο Τούρκος Πρόεδρος έκανε τη δήλωση ότι η Τουρκία, όταν τελείωσε ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος, δεν ζήτησε τα Δωδεκάνησα. Κι ακόμα έκανε μεταθανάτια μομφή κατά του τότε Προέδρου της Τουρκικής Δημοκρατίας Ισμέτ Ινονού, τον οποίο παρουσίασε σαν δειλό. Δεν υπάρχει τίποτα το αναληθέστερο, από το γεγονός, ότι η Τουρκία δεν έκανε ό,τι ήταν δυνατό, για να πάρει τα Δωδεκάνησα.

Μετά την επίθεση των Ιταλών και των Γερμανών κατά της χώρας μας κι ενώ η νόμιμη ελληνική κυβέρνηση Εμμ. Τσουδερού βρισκόταν ακόμα στην Κρήτη, τις πρώτες μέρες πριν από την κατάληψη του νησιού, η Τουρκία έκανε την πρώτη «φιλική» κίνηση προς την Ελλάδα. Αφού, βέβαια, στη διάρκεια του πολέμου αγνόησε τις υποχρεώσεις, που είχε από το Βαλκανικό Σύμφωνο, να παραμείνει ουδέτερη. Και μάλιστα παρέσχε κάθε δυνατότητα στους Γερμανούς να συνθλίψουν την Ελλάδα με το Τουρκοβουλγαρικό Σύμφωνο, που υπέγραψε την 1η Φεβρουαρίου 1941, ανοίγοντας ακριβώς την πόρτα σ' αυτούς.

Μόλις, λοιπόν, η Ελλάδα γνώρισε την τριπλή κατοχή – Γερμα-

νών, Ιταλών και Βουλγάρων – η Τουρκία έκανε στις αρχές Μαΐου 1941 μια πρόταση στον Χίτλερ: να καταλάβει αυτή τη Σάμο, τη Χίο και τη Μυτιλήνη.

Η πρόταση αυτή έγινε με το σκεπτικό, ότι δε χρειάζεται να πάνε εκεί Γερμανικά στρατεύματα, τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν αλλού. Να πάνε, λοιπόν, στα νησιά αυτά τουρκικά στρατεύματα, τα οποία μετά το τέλος του πολέμου να φύγουν.

Τη σκέψη αυτή, την οποία τηλεγράφησε στο Βερολίνο ο πρέσβυς της Γερμανίας στην Άγκυρα Φον Πάπεν, ο Χίτλερ άρχισε να την μελετά σοβαρά. Ευτυχώς, για την Ελλάδα, ο Μουσολίνι αρνήθηκε κατηγορηματικά, γιατί δεν ήθελε να φύγει από τα Δωδεκάνησα, επειδή ήθελε το Αιγαίο δικό του.

Από κει και πέρα παρουσιάζεται το εξής φαινόμενο: Η Μεγ. Βρετανία ήθελε με κάθε τρόπο να βγάλει την Τουρκία στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, δίνοντάς της σαν αντάλλαγμα τα Δωδεκάνησα. Αυτό γίνεται για πρώτη φορά τον Δεκέμβριο του 1941, όπως αποδεικνύεται από τα επίσημα αρχεία, όταν ο Ήντεν, Υπουργός Εξωτερικών της Μεγ. Βρετανίας, επισκέφθηκε για πρώτη φορά τη Μόσχα και έκανε γνωστή την πρόθεση αυτή της χώρας του στον Στάλιν. Και ο πρέσβυς μας στη Μόσχα το τηλεγράφησε στην εξόριστη, νόμιμη κυβέρνησή μας στο Λονδίνο.

Η Τουρκία, όμως, όπως είναι γνωστό, αρνήθηκε επανειλημμένα να βγει στον Πόλεμο. Και υπάρχει η επίσημη προσφορά των Δωδεκανήσων από τον ίδιο τον Πρωθυπουργό της Μεγ. Βρετανίας, τον Τσώρτσιλ, όταν στις αρχές του 1943 συνάντησε στα Άδανα της Τουρκίας τον Ισμέτ Ινονού. Επρόκειτο δηλαδή για Διάσκεψη Κορυφής. Επειδή, όμως, η Τουρκία συζητούσε ακόμα την περίπτωση και εμπλοκής της στον Πόλεμο, τελικά δεν το έκανε κι ευτυχώς δεν πήρε τα Δωδεκάνησα.

Όταν, όμως, το Φθινόπωρο του 1943 η Ιταλία παραδόθηκε στους Συμμάχους και ο βρετανικός στόλος μαζί με τον ελληνικό στρατό, που βρισκόταν στην Μέση Ανατολή κι έλαβε μέρος σ' όλες τις μάχες, άρχισαν να ελευθερώνουν το ένα μετά το άλλο τα ελληνικά νησιά, η Τουρκία άρχισε να συζητά το ενδεχόμενο να πάρει τα Δωδεκάνησα, εφόσον είχαν αλλάξει τα πράγματα και δεν φοβόταν πια μήπως η Γερμανία κερδίσει τον πόλεμο.

Όταν, λοιπόν η Μεγ. Βρετανία ελευθέρωσε την Λέρο, που ήταν υπό ιταλική κατοχή, η Τουρκία πρότεινε να πάρει το νησί και οι

Βρετανοί άρχισαν να το σκέπτονται και να το συζητούν. Η ελληνική κυβέρνηση, βέβαια διαμαρτυρήθηκε εντονότατα. Ευτυχώς, όμως, το πρόβλημα έληξε διαφορετικά, γιατί ο Χίτλερ έσπευσε να ανακαταλάβει τη Λέρο.

Θέλω, όμως, να υπογραμμίσω κάτι άλλο, που δεν είναι και τόσο γνωστό και από το οποίο αποδεικνύεται ότι η Τουρκία όχι μόνον αγνόησε τις Συμφωνίες, που υπέγραψε ο Βενιζέλος με τον Κεμάλ και το Βαλκανικό Σύμφωνο, αλλά και ότι έκανε ό,τι ήταν δυνατό για να εξουθενώσει κατά τη διάρκεια της κατοχής τον Ελληνισμό.

Όπως είναι γνωστό και όπως θα γνωρίζει και ο κ. Σαρής, ο εξαιρετικός τουρκολόγος, τον Νοέμβριο 1942 οι Τούρκοι ψήφισαν ένα νόμο, τον περίφημο «*θαρλίκ βεργκισί*», ο οποίος απέβλεπε στον αφανισμό των Ελλήνων και των Εβραίων. Υπήρχαν και ελάχιστοι Αρμένιοι, όσοι είχαν απομείνει από τη γενεοκτονία του 1915.

Το σκεπτικό του νόμου ήταν το εξής: Επειδή δημιουργήθηκε ήδη μαύρη αγορά, με αφορμή τον πόλεμο, επιβάλλεται ένας εφάπαξ φόρος σ' όλους τους εισοδηματίες και ιδιαίτερα σ' αυτούς που έχουν κάποια βιομηχανία ή βιοτεχνία. Ο φόρος ήταν συντριπτικός και να σας δώσω ένα παράδειγμα, για να καταλάβετε τι σήμαινε αυτός ο φόρος, που έπρεπε να πληρωθεί σε ένα μήνα: Ένα συνοικιακό υποδηματοποιείο έπρεπε μέσα στο μήνα να πληρώσει ένα ποσό 30 εκατ. δρχ. Βέβαια, αυτό ήταν σχεδόν αδύνατο. Και οι Τούρκοι άρπαζαν το μαγαζί, συλλαμβάνανε τον ιδιοκτήτη – Έλληνα ή Εβραίο και τον έστελναν σε στρατόπεδο συγκεντρώσεως στην Ανατολία.

Αυτό θα οδηγούσε, βέβαια, στον πλήρη αφανισμό του ελληνικού στοιχείου, αν δεν παρενέβαινε ένας φίλος της Ελλάδας, ο Εβραίος Σάιρους Σουλταμπέργκερ, ο οποίος μετά τον πόλεμο έγινε Διευθυντής των «TIMES» της Ν. Υόρκης. Περνώντας, λοιπόν, από την Άγκυρα έμαθε από τον Αμερικανό πρέσβυ αυτά τα γεγονότα. Έγραψε τότε μια σειρά άρθρα στους «TIMES». Αυτό βέβαια, δημιούργησε πολλά προβλήματα στην Τουρκία, η οποία ήθελε να δώσει κάποια καλή εντύπωση στη Δύση. Είχεν, όμως, στο μεταξύ εκτεθεί αρκετά με τη υπογραφή του «Συμφώνου φιλίας και μη επιθέσεως» με τον Χίτλερ, τρεις μέρες πριν ο τελευταίος επιτεθεί κατά της Ρωσίας, σύμφωνα με το σχέδιο «ΜΠΑΡΜΠΑ-

ΡΟΣΣΑ». Η Τουρκία υποσχέθηκε να ελευθερώσει όλους αυτούς τους ανθρώπους. Αλλά, ακόμα κι αν το έκανε, στο μεταξύ τους είχαν εξουθενώσει οικονομικά.

Επανέρχομαι, όμως, στο Φθινόπωρο 1943, όταν η Τουρκία σκεφτόταν να βγει στον πόλεμο κι εξέταζε τα ανταλλάγματα, που της προσφερόντουσαν. Στις αρχές του 1944 άρχισε πάλι να διαπραγματεύεται για τα νησιά – και διαπραγματεύονταν ιδιαίτερα με τους Άγγλους, γιατί αυτοί μπορούσαν να μιλούν για τα ελληνικά νησιά – και περισσότερο βέβαια για τα Δωδεκάνησα. Και τότε ο Ινονού προσωπικά είπε στους Άγγλους, ότι «αν ποτέ χρειαστείτε στρατεύματα για ειρήνη και ισορροπία στα Βαλκάνια, όταν η περιοχή ελευθερωθεί από τους Γερμανούς, είμαστε στη διάθεσή σας».

Κι εδώ βρίσκονται αυτά τα νέα στοιχεία, τα οποία πηγάζουν από Σουηδικά Αρχεία. Όπως ξέρετε, οι Άγγλοι κάθε 30 χρόνια ελευθερώνουν και δημοσιεύουν τα Αρχεία τους, εκτός από ορισμένα ντοκουμέντα, τα οποία κρατούν για τις επόμενες γενεές, που δεν θα έχουν καμιά σχέση με τα γεγονότα, δηλ. μετά από 60-70 χρόνια.

Από τα Σουηδικά Αρχεία, λοιπόν, φαίνεται καθαρά ότι στις 5 Δεκεμβρίου 1944, όταν στην Ελλάδα άρχιζε ο εμφύλιος πόλεμος, ο Τσώρτσιλ ζήτησε από την Τουρκία να στείλει στρατεύματα στην Ελλάδα, για να κτυπήσουν τους Έλληνες, που αντιστέκονταν στους Βρετανούς. Ευτυχώς, όμως, αυτό δεν έγινε, γιατί διαφορετικά οι συνέπειες θα ήταν τραγικές για τη χώρα μας. Και το θέμα δεν προχώρησε προφανώς εξαιτίας των ανταλλαγμάτων, που ζήτησε η Τουρκία και τα οποία δεν έχουν γίνει γνωστά.

Και το τελευταίο, από το οποίο αποδεικνύεται πόσο αναληθής είναι ο κ. Οζάλ – και το γνωρίζει βέβαια – είναι το εξής: Τον Μάιο 1965, στη Διάσκεψη του ΝΑΤΟ στη Χάγη, ο τότε Υπουργός των Εξωτερικών της Τουρκίας Ερκίν, μου έδωσε μια συνέντευξη, που δημοσίευσα στην εφημερίδα «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ». Και μου είπε ότι:

«Το 1946, όταν οι Άγγλοι έκαναν γνωστό στην Τουρκία ότι προτίθενται να δώσουν τα Δωδεκάνησα στην Ελλάδα, η Τουρκία, μέσω του Ερκίν, που ήταν τότε Πρέσβης στο Λονδίνο, κατέθεσε υπόμνημα, με βάση το οποίο θα έπρεπε να της δοθούν τουλάχιστον έξι από τα νησιά».

Οι Άγγλοι, όμως, δεν ήθελαν να το κάνουν όχι από υποχρέωση ή λόγω κάποιων φιλικών αισθημάτων προς την Ελλάδα, αλλά

γιατί είχαν συνειδητοποιήσει ότι η Μόσχα δεν ήθελε να ακούσει καν για την Τουρκία. Η Μόσχα συγκεκριμένα, επειδή είχε ενοχληθεί από τη στάση της Τουρκίας στον πόλεμο, μετά το τέλος του ήταν εκείνη, που είχε αρχίσει έντονη αντιτουρκική πολιτική. Γι' αυτό, λοιπόν, η Αγγλία υπήρξε επιφυλακτική. Στα απομνημονεύματα, όμως, του Αμερικανού Υπουργού των Εξωτερικών Μπέρνς αναφέρεται σχετικά με τη «Διάσκεψη των 4» του 1947 το εξής χαρακτηριστικό:

Ο Μπέβιν, Υπουργός Εξωτερικών της Μεγ. Βρετανίας ήταν Πρόεδρος εκείνη την ημέρα της «Διάσκεψης των 4» (Οι τέσσερεις ήταν ο Μπιντώ της Γαλλίας, ο Μπέβιν της Αγγλίας, ο Μπέρνς των ΗΠΑ και ο Μολότοφ της Σοβιετικής Ένωσης. Αυτοί αποφάσιζαν για τις χώρες, που θα υπέγραφαν τη Συνθήκη Ειρήνης, όπως η Ρουμανία, η Βουλγαρία κλπ. και οι οποίες είχαν μπλεχτεί στον πόλεμο κατά των Συμμάχων).

Τότε, λοιπόν, ο Μπέβιν σαν Πρόεδρος είπε ότι το Συμβούλιο των Αναπληρωτών Υπουργών προωθεί την άποψη τα Δωδεκάνησα να δοθούν στην Ελλάδα.

Ακολούθησε σιωπή, γράφει ο Μπέρνς. Και ο Πέλλα, που ήταν παρών σαν αντιπρόσωπος της Ιταλίας, ρωτά με έκπληξη: Να εκλάβω από τη σιωπή του αξιότιμου συναδέλφου της Σοβιετικής Ένωσης, ότι η Μόσχα συμφωνεί; Και ο Σοβιετικός προς μεγάλην έκπληξη, γιατί υπήρχε η βεβαιότητα ότι η Μόσχα δε θα δεχθεί την παραχώρηση στην Ελλάδα, απάντησε καταφατικά.

Αντιλαμβάνεστε, λοιπόν, ότι ο κ. Οζάλ σε πολλά θέματα, αλλά ιδιαίτερα στο θέμα της Δωδεκανήσου δεν λέει την αλήθεια. Και η Τουρκία, πιστή στην καθόλου φιλική στάση της απέναντι στην Ελλάδα, κατέβαλε κάθε δυνατή προσπάθεια να πάρει τα νησιά.

Τελειώνοντας, θέλω να πω το εξής: Αν υπάρχει κάτι, που ο ιστορικός πρέπει να καταλογίσει στην ελληνική διπλωματία, είναι ότι το 1945 έδωσε το χέρι στην Τουρκία, όταν αυτή είχε απομονωθεί πλήρως. Πράγματι, ακόμα και οι ΗΠΑ δεν ήθελαν να ακούσουν για τη χώρα αυτή και ακόμα περισσότερο η Σοβιετική Ένωση. Και μόνον η Μεγ. Βρετανία προσπαθούσε να την κρατήσει στην επιφάνεια.

Πρέπει και πάλι να σημειώσουμε, ότι η απομόνωση αυτή οφειλόταν στο γεγονός ότι η Τουρκία μπήκε στον πόλεμο τον Μάρτιο, δύο μήνες πριν το τέλος του.

Βέβαια, αντιμετωπίζαμε άλλα προβλήματα με τους βόρειους γείτονες και δεν κοιτάζαμε πολύ μακρύτερα. Με τη Γιουγκοσλαβία ήταν φυσικό να πιστεύουμε ότι θα αποκατασταθούν οι σχέσεις μας σύντομα. Υπήρχε, άλλωστε, η παράδοση ενάμιση αιώνα, που μας ένωνε με τη Σερβία. Είναι, λοιπόν, τραγικό ότι την εποχή, που η Τουρκία ήταν απομονωμένη, εμείς της δώσαμε χέρι φιλίας, νομίζοντας ότι θα μας το ανταπέδιδε. Κατά την άποψή μου ήταν φοβερό λάθος.

Τελειώνοντας, πρέπει να αναφέρω ότι ο Σοβιετικός Πρέσβυς ναύαρχος Ροντιόνωφ, τον Νοέμβριο του 1944, – υπάρχει επίσημο μνημόνιο στο Υπουργείο Εξωτερικών της χώρας μας – πρότεινε στην ελληνική κυβέρνηση, εκ μέρους της Μόσχας, να μας δώσουν την Ανατολική Θράκη – τέτοια ήταν η στάση τους απέναντι στην Τουρκία – με αντάλλαγμα ένα αραξοβόλι στα Αντικύθηρα, πράγμα το οποίο δώσαμε μετά από πολλά χρόνια. Τότε δεν απαντήσαμε!..

Τον Ιούλιο 1956, ανοίγοντας μιαν άλλη πολιτική η Σοβιετική Ένωση μετά τον Εμφύλιο Πόλεμο κι ενώ ήταν Γραμματέας του Κομμουνιστικού Κόμματος της χώρας ο Κρουτσώφ, η Μόσχα έστειλε στην Ελλάδα τον Υπουργό Εξωτερικών Σεπίλωφ. Κι όμως, η Ελλάδα δεν ανταπέδωσε την επίσκεψη, ενώ ο Τούρκος Πρωθυπουργός, Αρχηγός του πλέον αντικομμουνιστικού κράτους, πήγαινε κι ερχότανε.

Όταν, βέβαια, φέρεσαι σε μια Μεγάλη Δύναμη με τέτοιο τρόπο, κάποτε το πληρώνεις. Και μεις το πληρώσαμε ως εξής: Όταν πήγε ο Έλληνας Πρωθυπουργός στη Μόσχα, ανταπέδωσε την επίσκεψη ο Σοβιετικός Τιχόνωφ.

Είχε προηγηθεί η επίσκεψη του Υπουργού Εξωτερικών κ. Ράλλη. Ουδέποτε, όμως, έχει επισκεφθεί τη χώρα μας Υπουργός Εξωτερικών της Σοβιετικής Ένωσης. Τελευταία μόνον πέρασε για μια μονοήμερη επίσκεψη.

Πέρασαν, λοιπόν, τόσα χρόνια και οι Σοβιετικοί μας το «φύλαγαν». Οι Μεγάλες Δυνάμεις χρειάζονται μιαν ιδιαίτερη μεταχείριση.

Σας ευχαριστώ

(χειροκροτήματα).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο Ελληνικός Πολιτισμός δημιουργήθηκε βασικά στο Αιγαίο – στα νησιά και τις ακτές του. Ιδιαίτερα σημαντική ήταν η συμβολή

της Δωδεκανήσου. Με την «Αθάνα Λινδία» συνδέονται πολλοί από τους περίφημους μύθους της προϊστορικής περιόδου. Ο Δαναός είχε πάει στη Λίνδο της Ρόδου με τις κόρες του και διδάξε τους Έλληνες, πως να γράφουν. Η Δωδεκάνησος πήρε μέρος στον Τρωϊκό Πόλεμο. Η Ρόδος με Αρχηγό τον Τληπόλεμο τον Ηρακλείδη. Αρχηγός της Σύμης ήταν ο Νηρέας, ο ωραιότερος των Ελλήνων ηγητόρων μετά τον Αχιλλέα.

Η Δωδεκάνησος και πιο συγκεκριμένα η Κως έδωσε στην Ελλάδα και την ανθρωπότητα τον Ιπποκράτη, τον πατέρα της Ιατρικής. Στη Ρόδο ιδρύθηκε η πρώτη Σχολή Ρητορικής από τον Αισχύνη. Εκεί σπούδασαν πολλοί Ρωμαίοι αυτοκράτορες, με πρώτον τον Ιούλιο Καίσαρα και διανοούμενοι, όπως ο Κικέρων κ.ά. Έτσι από τη Ρόδο σ' ένα μεγάλο βαθμό πήρε τα νάματα του ελληνικού πολιτισμού η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία.

Στη Ρόδο δημιουργήθηκε ο πρώτος ναυτικός νόμος, ο «Ροδίων Νόμος Ναυτικός», που μέχρι σήμερα αποτελεί τη βάση του Διεθνούς Ναυτικού Δικαίου. Στη Ρόδο γεννήθηκε ο Ολυμπιονίκης Διαγόρας και τα παιδιά του, ο Κλεόβουλος ο Λίνδιος – ένας από τους 7 σοφούς, ο Χάρης, ο μεγάλος μύστης της Γλυπτικής και πολλοί άλλοι. Στη Ρόδο κατασκευάστηκε ο Κολοσσός, ο Φαρνέσιος Ταύρος, η Νίκη της Σαμοθράκης και πολλά άλλα έργα τέχνης.

Στη Δωδεκάνησο ανήκει η Πάτμος, το νησί στο οποίο, κατά την παράδοση, γράφτηκε η Αποκάλυψη.

Έτσι, η Δωδεκάνησος υπήρξε πράγματι μία από τις σπουδαιότερες εστίες ανάπτυξης του ελληνικού πνεύματος, του πολιτισμού γενικότερα κατά την κλασική περίοδο.

Στην Ρωμαϊκή περίοδο, όπως ήδη ανέφερα, συνέβαλε πολύ στον εκπολιτισμό της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας.

Στη Βυζαντινή περίοδο υπήρξε μια από τις σημαντικότερες επαρχίες του Βυζαντίου.

Ακολούθησε βέβαια, η περίοδος των Ιπποτών (1309 - 1521 μ.Χ.), αλλά κι όταν έφυγαν αυτοί, παρέμεινε ελληνική και πιστή στην Ορθοδοξία.

Όταν ο Σουλεϊμάν ο Μεγαλοπρεπής κατέλαβε τη Δωδεκάνησο (1522 μ.Χ.), έδωσε τα περίφημα προνόμια, τα οποία επέτρεψαν στα μικρά νησιά να μη δεχτούν Τούρκους κατοίκους. Εκεί οι Τούρκοι πήγαιναν μόνο για την είσπραξη του «μαχτού», του κεφαλικού δηλ. φόρου.

Στα μεγάλα νησιά Ρόδο και Κω παραχωρήθηκαν επίσης στους Έλληνες προνόμια αυτοδιοίκησης, αλλά βέβαια εκεί εγκαταστάθηκε μεγάλος αριθμός Τούρκων.

Κάτω από τις συνθήκες αυτές στα μικρά νησιά της Δωδεκανήσου αναπτύχθηκαν ορισμένοι θεσμοί, που θα τους ζηλεύαμε και σήμερα. Στη Σύμη π.χ. ο θεσμός της Δημαρχίας αναπτύχθηκε τόσο πολύ, ώστε είχε αρμοδιότητες πραγματικής κυβέρνησης, γιατί είχε την ευθύνη για τα θέματα της Παιδείας, της Υγείας και της Κοινωνικής Πρόνοιας.

Η Πάτμος έδωσε τον Εμμ. Ξάνθο, που ίδρυσε, μαζί με τον Σκουφά και τον Τσακάλωφ, τη «Φιλική Εταιρεία». Το «Ολοκαύτωμα της Κάσου», κατά την Εθνικήν Παλιγγενεσία, έγινε ένα σύμβολο στη νεώτερη ελληνική ιστορία.

Βέβαια, το Μάιο 1912, είχε την ατυχία να καταληφθεί από τους Ιταλούς. Έτσι, ο Παύλος Κουντουριώτης, μη μπορώντας να φθάσει στη Ρόδο, σταμάτησε στην Ικαρία, αφού απελευθέρωσε όλα τα υπόλοιπα νησιά του Αιγαίου.

Έμεινε το μικρό Καστελλόριζο, το οποίο δεν είχαν καταλάβει οι Ιταλοί και είχε τη γενναιότητα να σηκώσει τη σημαία της Επανάστασης (1913). Το 1915 το κατέλαβαν οι Γάλλοι, που αργότερα το παράδωσαν στους Ιταλούς (1921).

Οι Ιταλοί, όταν κατέλαβαν τη Δωδεκάνησο, είχαν υποσχεθεί στους ντόπιους, ότι οι Τούρκοι δεν θα επέστρεφαν στα νησιά. Όταν, όμως, τελείωσε ο Πόλεμος της Τριπολίτιδας, ήταν έτοιμοι να τους τα παραδώσουν. Αυτό δεν έγινε, γιατί άρχισε ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος και οι Σύμμαχοι, για να εξαγοράσουν τους Ιταλούς, υποσχέθηκαν να τους αφήσουν την κυριότητα της Δωδεκανήσου (Μυστική Συνθήκη Λονδίνου, 1915).

Όταν τελείωσε ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος, οι Δωδεκανήσιοι συνόδευσαν τον Ελ. Βενιζέλο στο Παρίσι, όπου διεξήγοντο οι διαπραγματεύσεις για την ειρήνη και επέμειναν για την ένωση των νησιών τους με την Ελλάδα. Τότε έγινε η Συμφωνία Βενιζέλου - Τιτόνι (1919), με την οποία τα νησιά παραχωρήθηκαν στην Ελλάδα, εκτός από την Ρόδο, που θα περιερχόταν σ' αυτήν μετά από 5 χρόνια, ύστερα από δημοψήφισμα.

Ακολούθησε η Συνθήκη των Σεβρών (1920) και κατόπιν η Συμφωνία Μπονίνο - Βενιζέλου, σύμφωνα με την οποία η Δωδεκάνησος παραχωρήθηκε και πάλι στην Ελλάδα, εκτός από τη Ρόδο,

της οποίας η τύχη συνδέθηκε μ' αυτήν της Κύπρου, η οποία θα περιερχόταν στην Ελλάδα μετά από 15 χρόνια, ύστερα από δημοψήφισμα.

Δυστυχώς, ακολούθησε η Μικρασιατική Καταστροφή. Ανάμεσα στις συμφορές, που προκάλεσε, ήταν και η ακύρωση όλων αυτών των Συμφωνιών και η υπογραφή της νέας Συνθήκης της Λωζάννης (1923). Με μια προσθήκη σ' αυτήν, τα νησιά δόθηκαν στους Ιταλούς, οι οποίοι έμειναν μέχρι το 1943, οπότε κατάρρευσε το καθεστώς του Μουσολίνι και ακολούθησε η γερμανική κατοχή.

Οι Γερμανοί της Δωδεκανήσου ήταν αυτοί, που παραδόθηκαν στους Συμμάχους τελευταίοι (8 Μαΐου 1945). Και το μεγάλο αυτό γεγονός, η λήξη δηλ. του Β' Παγκόσμιου Πολέμου για την Ευρώπη έγινε στη Σύμη.

Το γεγονός αυτό θα προσπαθήσουμε να το αξιοποιήσουμε εορτάζοντάς το τον επόμενο χρόνο στο νησί. Κακώς δεν το κάναμε από αυτήν τη χρονιά. Γιατί, αν γινόταν, η πρόσφατη εισβολή των Τούρκων λιμενικών και τελωνειακών στη Σύμη, για να συλλάβουν τον Βέλγο πλοιοκτήτη που της έφυγε, θα είχε παγκόσμια απήχηση και θα απεκάλυπτε με εντυπωσιακό τρόπο το σεβασμό των Τούρκων στο διεθνές δίκαιο!..

Στη Δωδεκάνησο, μετά την απελευθέρωσή της, πραγματοποιήθηκε το «Ελληνικό οικονομικό θαύμα». Γιατί, ενώ ήταν καταστραμμένη και οι Άγγλοι και οι Ιταλοί έλεγαν ότι σε 6 μήνες οι Δωδεκανήσιοι θα φωνάζουν «πού είσαι Ιταλία!..», πραγματοποιήθηκε μια τέτοια ανάπτυξη, ώστε η περιοχή να αποτελέσει τη βάση του τουρισμού στην Ελλάδα. Από κει ξαπλώθηκε αργότερα στην Κρήτη, ακόμα και στην Κέρκυρα.

Σ' αυτό μεγάλη υπήρξε η συμβολή τόσο του ελληνικού κράτους, όσο και των ίδιων των Δωδεκανησίων, γιατί είναι η μόνη περίπτωση, που δεν επικράτησε ο κομματισμός, αλλά αντίθετα παραμερίστηκε. Όλοι τότε είπαμε: «Η σκέψη του πραγματικού Έλληνα δεν επιτρέπεται να ταυτιστεί ούτε με εκείνην των «δεξιών» ούτε με εκείνην των «αριστερών», που ανόητα μάχονταν τότε μεταξύ τους, με αποτέλεσμα να καταστρέψουν όλα τα ατού που διέθετε το έθνος από τη συμμετοχή του στον πόλεμο. Όπως ξέρετε, η Δωδεκάνησος υπήρξε η μόνη ανταμοιβή μας γι' αυτή την συμμετοχή, όταν στην Κρήτη ουσιαστικά συνεντρίβη η Γερμα-

νία, γιατί, με την καταστροφή των αλεξιπτωτιστών της, δεν μπόρεσε να επιτεθεί έγκαιρα κατά της Ρωσίας. Στα βουνά της Αλβανίας, εξάλλου, οι Έλληνες έδωσαν την πρώτη νίκη στους συμμάχους και γελοιοποίησαν τους «μαυροπουκαμισάδες» του Μουσολίνι τον Φασισμό και το Ναζισμό.

Όλα αυτά τα αναφέρω, για να δείτε πόσο ασεβής είναι ο κ. Οζάλ, όταν υποστηρίζει ότι η Δωδεκάνησος είναι... τουρκική! Κάποτε οι Τούρκοι είχαν φτάσει μέχρι τη Βιέννη. Γιατί δεν τολμά να πει, ότι θέλει και τη Βιέννη; Γιατί δεν ζητά ολόκληρη τη Βορ. Αφρική, που κάποτε είχαν καταλάβει οι Οθωμανοί;

Τέτοια είναι η θρασύτητα πολλών επίσημων εκπροσώπων της Τουρκίας... Λυπάμαι που το λέγω, γιατί εγώ ποτέ δεν θεώρησα τους Τούρκους σαν εχθρούς μας. Υποστήριζα πάντα ότι οι Τούρκοι είναι επικίνδυνοι, γιατί υπάρχει μια ηγέτιδα τάξη, που αποτελεί μόλις το 3-5% του τουρκικού λαού και η οποία για να εκμεταλλευτεί περισσότερο τους συμπατριώτες της, τους παρασύρει σ' αυτές τις ανόητες φαντασιοπληξίες, θέλοντας να δείξει ότι θα παίξει σημαντικό ρόλο στην υπό διαμόρφωση «νέα τάξη πραγμάτων».

Ας περάσουμε, όμως, στον επόμενο ομιλητή τον Πτέραρχο Ν. Κουρή, που θα μας μιλήσει για τη συμμετοχή μας στο ΝΑΤΟ.

Μπήκαμε στη Συμμαχία αυτή, για να εξασφαλίσουμε την ειρήνη, την εθνική κυριαρχία και την εδαφική μας ακεραιότητα και να συμβάλουμε στην εφαρμογή των κανόνων του Διεθνούς Δικαίου και των Συνθηκών στις σχέσεις μεταξύ των κρατών. Ακόμα, για να υπηρετήσουμε το πνεύμα της συμφιλίωσης και συνεργασίας ανάμεσα στα κράτη, όχι μόνο της Μεσογείου, αλλά ολόκληρης της Ευρώπης.

Και τι έγινε; Έγινε κάτι το απίστευτο, που δε νομίζω να υπάρχει ιστορικό προηγούμενο. Ένας σύμμαχός μας αμφισβητεί κι αυτήν ακόμα την ανεξαρτησία μας. Και τον ακούν οι άλλοι, χωρίς να αντιδρούν, χωρίς να παίρνουν τα επιβαλλόμενα μέτρα εναντίον του. Οι Αρχηγοί πολλών κρατών, όπως ο κ. Μπους, μας βλέπουν αγανακτισμένους και προσποιούνται ότι δεν αντιλαμβάνονται γιατί. Κι αυτό, επειδή ο Έλληνας κατέχεται ακόμα από το «κόμπλεξ της εξάρτησης» απέναντι στους «Μεγάλους Προστάτες» μας. Κι όμως, ξέρουμε, ότι αυτό μας οδηγεί στην καταστροφή. Ενώ, αντίθετα, όποτε σηκώνουμε το ανάστημά μας, σαν πραγματικοί Έλλη-

νες, μεγαλουργούμε.

Θα παρακαλέσω, λοιπόν τον κ. Κουρή, να μας μιλήσει για τις σχέσεις μας με τους εταίρους μας στο ΝΑΤΟ, γι' αυτήν την απίθανη περιπέτεια, η οποία μας συγκλονίζει την περίοδο αυτή.

ΠΤΕΡΑΡΧΟΣ Ν. ΚΟΥΡΗΣ

Κυρίες και Κύριοι,

Θέλω να ευχαριστήσω κατ' αρχάς τον κ. Πρόεδρο για την πρόσκληση, που μου απηύθυνε και την οποία δέχθηκα με μεγάλη ευχαρίστηση.

Πράγματι, όπως είπε και ο κ. Ζίγδης, θα αναφερθώ στο αν η συμμετοχή μας στο Βορειοατλαντικό Σύμφωνο, όλα αυτά τα χρόνια υπηρέτησε τους σκοπούς, για τους οποίους προσχωρήσαμε σ' αυτό.

Θέλω, όμως και χωρίς να μπω στον τομέα του κ. Σαρρή, να αναφερθώ με δυο λόγια στο πως βλέπουν οι Τούρκοι στρατοκράτες της Άγκυρας τα ελληνοτουρκικά «προβλήματα».

Είναι γνωστό ότι οι Τούρκοι δε θέλουν να συζητήσουμε τα «προβλήματα» αυτά, με βάση τις διεθνείς Συνθήκες και τη διεθνή νομιμότητα. Θέλουν να αλλάξουν τη στρατηγική ισορροπία, όπως την αποκαλούν, η οποία έχει εγκατασταθεί με βάση τη Συνθήκη της Λωζάννης, τη Σύμβαση του Μοντραί και τη Συνθήκη Ειρήνης με την Ιταλία του 1947, με την οποία τα Δωδεκάνησα ενσωματώθηκαν στην Ελλάδα.

Ο κ. Οζάλ μας διατύπωσε ξεκάθαρα τους στόχους αυτούς της τουρκικής πολιτικής, πριν από 3 χρόνια, όταν ήλθε στην Αθήνα – ήταν η πρώτη επίσκεψη Τούρκου Πρωθυπουργού στην Ελλάδα μετά από πολλά χρόνια – και μίλησε σε δειπνο στον «ΑΣΤΕΡΑ» της Βουλιαγμένης. Τότε, λοιπόν, χωρίς πολλές διπλωματικές περιστροφές μας είπε:

«Όταν υπογράφηκε η Συνθήκη της Λωζάννης, η Τουρκία δεν ήταν η σημερινή ισχυρή δημοκρατία, αλλά μια θνήσκουσα Αυτοκρατορία. Ο Βενιζέλος με τον Ατατούρκ εγκαίνιασαν μια περίοδο φιλίας ανάμεσα στις δύο χώρες. Οι σημερινές συνθήκες, όμως, είναι εντελώς διαφορετικές.

Επομένως – αυτό δεν το είπε, άφησε όμως ξεκάθαρα να

εννοηθεί – ελάτε να διαπραγματευτούμε πάλι όχι όμως με βάση τις διεθνείς Συνθήκες, που ισχύουν και το Διεθνές Δίκαιο, όπως είναι το Δίκαιο της θάλασσας, για να κάνουμε μια νέα στρατηγική διευθέτηση στην περιοχή, με βάση τα σημερινά δεδομένα ισχύος των δύο χωρών, τη δημογραφική τους κατάσταση και τη θέση της κάθε χώρας στην παγκόσμια σκηνή.

Θέλω, λοιπόν, να καταλήξω στο ό,τι η τουρκική «ελίτ» θέλει να αλλάξει την πολιτική γεωγραφία στην περιοχή, δηλαδή, στην Κύπρο, το Αιγαίο, και γιατί όχι στη Δυτ. Θράκη. Όσοι νομίζουν ότι μπορούν να διαπραγματευτούν με την Άγκυρα, με βάση τη διεθνή νομιμότητα και τις διεθνείς συνθήκες κάνουν μεγάλο λάθος ή εθελουφλούν.

Οι σκοποί, λοιπόν, της Τουρκίας είναι σαφείς και έχουν διατυπωθεί πολλές φορές στο παρελθόν. Ας δούμε, όμως, πόσο το NATO εξυπηρέτησε τα νόμιμα συμφέροντά μας, τα συμφέροντα μιας συμμάχου χώρας.

Όπως είναι γνωστό, η Ελλάδα και η Τουρκία μπήκαν στο NATO το 1952. Η πρώτη δεκαετία ήταν μια περίοδος σχετικά καλών σχέσεων, παρά το γεγονός ότι στην ουσία – πράγμα που δεν είχε αντιληφθεί η ελληνική διπλωματία – η Τουρκία μας υπονόμει και μέσα στο NATO. Και υπάρχει μια μαρτυρία από τότε, που η έδρα της στρατιωτικής επιτροπής ήταν στην Ουάσιγκτον. Όταν στα μέσα της δεκαετίας του '60 η Τουρκία προσπάθησε να δρομολογήσει μια αλλαγή στο καθεστώς του επιχειρησιακού ελέγχου στο Αιγαίο, δηλαδή να αναλάβουν Τούρκοι στρατιωτικοί, στο όνομα του NATO υποτίθεται, την ευθύνη άμυνας στο Ανατολικό Αιγαίο, στο οποίο βρίσκονται ελληνικά εδάφη και βεβαίως τα Δωδεκάνησα.

Η απόπειρα αυτή απέτυχε και μέχρι το καλοκαίρι του 1974 η άμυνα όλου του Αιγαίου, στη θάλασσα, τη στεριά και τον αέρα, αποτελούσε ευθύνη Ελλήνων διοικητών, μέσα στην ενοποιημένη δομή του NATO, βέβαια, κι αυτό αποτελεί τον κανόνα στη Συμμαχία. Δηλαδή κάθε χώρα είναι τελικά υπεύθυνη για την ασφάλεια του εδάφους της.

Τον Ιούνιο του 1974, μετά το προδοτικό πραξικόπημα του Ιωαννίδη κατά του Μακαρίου, έγινε η εισβολή των Τούρκων στην Κύπρο. Εδώ πρέπει, κάνοντας μια μικρή παρένθεση, να σας αναφέρω ότι χρόνια πριν, από τότε που Γεν. Γραμματέας του NATO

ήταν ο Ιταλός Μ. Μπρότζιο, είχε καθιερωθεί με εντολή που είχαν δώσει οι χώρες - μέλη, αυτός (ο Γεν. Γραμματέας δηλαδή) να παρακολουθεί τις σχέσεις των δύο χωρών, που αφορούσαν το Κυπριακό, ώστε, αν διαφαινόταν κίνδυνος θερμής αναμέτρησης, να επέμβει έγκαιρα, προσφέροντας τις καλές του υπηρεσίες.

Όμως, όταν έγινε η εισβολή στην Κύπρο και η Ελλάδα βρέθηκε στα πρόθυρα του πολέμου, ο κ. Λουνς, ο τότε Γεν. Γραμματέας του NATO, όχι μόνο δε συμμορφώθηκε με αυτή την εντολή, αλλά πήγε στον Μέλανα Δρυμό για διακοπές! Επομένως, είναι επεικές να λέμε ότι το NATO στην ουσία αδιαφόρησε, κατά την περίοδο της εισβολής στην Κύπρο, γιατί ο κ. Λουνς δεν έκανε τίποτα απ' ό,τι είχε καθήκον να κάνει.

Πολύ αργότερα, ο Γεν. Γραμματέας του NATO λόρδος Κάρριγκτον πήρε κάποια πρωτοβουλία, προκειμένου να μεσολαβήσει στην ελληνοτουρκική κρίση, τον Μάρτιο του 1987. Ενήργησε, δηλαδή, σύμφωνα με την εντολή, που είχε.

Κι ακόμα πρέπει να γνωρίζετε κάτι, το οποίο κατατέθηκε στην Εξεταστική των πραγμάτων Επιτροπή της Βουλής των Ελλήνων για το Κυπριακό, η οποία, βέβαια, δεν κατέληξε δυστυχώς σε κάποιο αποτέλεσμα. Τρεις μέρες πριν την εισβολή των Τούρκων στην Κύπρο, ένας Στρατιωτικός Ακόλουθος μεγάλης Δυτικής χώρας στη Σόφια πέρασε την «πληροφορία» στον Έλληνα Στρατιωτικό Ακόλουθο, ότι «κατεβαίνουν» Σοβιετικά στρατεύματα στα Βαλκάνια. Αυτό κίνησε έναν ολόκληρο μηχανισμό προς λάθος κατεύθυνση, γιατί η στρατιωτική ηγεσία της εποχής διάταξε τη ναρκοθέτηση της μεθορίου με τη Βουλγαρία, την ώρα που οι Τούρκοι αποβιβάζονταν στην Κύπρο. Βέβαια, αυτή η παραπληροφόρηση δεν ήταν καθόλου συμπτωματικό γεγονός.

Έγινε η Μεταπολίτευση και ακολούθησε ο Αττίλας II. Η τότε ελληνική κυβέρνηση δεν έστειλε στρατιωτική βοήθεια, ασκώντας το δικαίωμά της σαν εγγυήτριας δύναμης. Έκανε, όμως, κάτι άλλο, το οποίο εκμεταλλεύτηκαν αυτοί, που υπονομεύουν τον ελληνισμό: Απέσυρε τις ελληνικές ένοπλες δυνάμεις από την ενοποιημένη δομή του NATO. Κάτι τέτοιο έχουν, ασφαλώς, το δικαίωμα να το πράξουν τα μέλη του NATO, χωρίς να ζητήσουν καν την άδεια. Το τραγικό είναι ότι η τότε ελληνική κυβέρνηση, μαζί με τις δυνάμεις μας, απέσυρε και τον Έλληνα πρέσβυ από την Επιτροπή Αμυντικού Σχεδιασμού, που είναι στο πολιτικό σκέ-

λος του NATO.

Όλη αυτή η κίνηση, που στην ουσία ήταν τυπική περίπτωση άσκησης εξωτερικής πολιτικής με κριτήρια εσωτερικής, ήταν αποτυχημένη. Και μετά από λίγο καιρό «κτυπούσαμε την πόρτα του NATO», για να επανέλθουμε στην ενοποιημένη δομή του, στην ουσία για να επανέλθει ο πρέσβυς μας στην DPC.

Η τουρκική διπλωματία ικανότατη και διορατική εκμεταλλεύτηκε την αστοχία μας αυτή και ζήτησε να «πληρώσουμε εισιτήριο» για την επάνοδό μας. Το τίμημα, όμως, ήταν πολύ βαρύ.

Τι ζητούσε η Άγκυρα; Να αναθεωρηθούν τα όρια των ζωνών επιχειρησιακής ευθύνης στο Αιγαίο!.. Δηλαδή, ζητούσε ουσιαστικά να διχοτομήσουμε το Αιγαίο επιχειρησιακά και να αναλάβουν Τούρκοι στρατιωτικοί την άμυνα των ανατολικών νησιών μας και βέβαια της Δωδεκανήσου. Κι αυτό είχε μεγίστη πολιτική σημασία, γιατί αν γινόταν θα ήταν δυνατό να ερμηνευτεί ότι εμείς δεχόμαστε την αναθεώρηση του status quo, δηλαδή της πολιτικής γεωγραφίας του Αιγαίου.

Έγιναν μακροχρόνιες διαπραγματεύσεις. Η περίφημη Συμφωνία Haig - Ντάβου (1978) δεν «περπάτησε» και στο μεταξύ έγινε Ανώτατος Στρατιωτικός Διοικητής των Συμμαχικών Δυνάμεων Ευρώπης ο στρατηγός Ρότζερς. Ακολούθησαν νέες διαπραγματεύσεις, που κατέληξαν σε Συμφωνία, στην οποία αναφέρεται ότι τα όρια ευθύνης των Ελλήνων διοικητών θα είναι στην ίδια θέση, που ήταν πριν από το καλοκαίρι του 1974. Έτσι, εγκρίθηκε η Συμφωνία από την κυβέρνηση Ράλλη.

Πολύ σύντομα, όμως, φάνηκε ότι οι Νατοϊκοί έδιναν σκόπιμα μια διαφορετική ερμηνεία, που δεν απορρέει από το κείμενο της Συμφωνίας. Ισχυρίζονταν δηλαδή ότι θα πρέπει να γίνει πρώτα το Στρατηγείο της Λάρισας και μετά να διεξαχθούν συζητήσεις με τους Τούρκους, για τον καθορισμό των ορίων. Κι αυτό, επαναλαμβάνω, έχει μεγίστη εθνική και πολιτική σημασία, γιατί είναι σαν να αμφισβητείται η πολιτική γεωγραφία της περιοχής.

Αυτό, βέβαια, δεν έγινε δεκτό από τον κ. Ράλλη κι είναι προς τιμήν του. Οπωσδήποτε δεν έγινε δεκτό στην οκταετία του ΠΑΣΟΚ. Όμως σ' αυτό το διάστημα και μέχρι σήμερα δεν παύει το NATO - και το NATO το διοικούν Αμερικανοί στρατιωτικοί, που υπακούουν στις οδηγίες της κυβέρνησης τους - να κάνει ασκήσεις, που προωθούν τη διχοτομική αντίληψη για το Αιγαίο. Δηλαδή,

οι ασκήσεις σχεδιάζονται με τρόπο, που να δίνουν ίσα δικαιώματα σε Έλληνες και Τούρκους Διοικητές για την άμυνα του Αιγαίου. Έτσι, όμως, καταργούν de facto τις ζώνες επιχειρησιακής ευθύνης των Ελλήνων στρατιωτικών διοικητών, όπως επιδιώκει η Άγκυρα.

Επομένως, για να συνοψίσουμε, μπορούμε να πούμε ότι από το 1952 μέχρι σήμερα το ΝΑΤΟ όχι μόνο δεν ανταποκρίθηκε στις προσδοκίες εκείνων, που αποφάσισαν την ένταξη της χώρας μας στη Συμμαχία, αλλά με πράξεις και παραλείψεις οργάνων της Συμμαχίας, όπως αυτή του κ. Λουνς το 1974, υπονομεύθηκε η ασφάλεια και τα νόμιμα δικαιώματά μας στο Αιγαίο.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η αποχώρηση μας από το ΝΑΤΟ το 1974 ευνόησε τα επεκτατικά σχέδια της Άγκυρας, τα οποία στοχεύουν στην αναθεώρηση των Συνθηκών, που καθορίζουν τα σύνορα της περιοχής μας.

Η πολιτική της Άγκυρας ενθαρρύνεται δυστυχώς και από ορισμένους Δυτικούς κύκλους. Και όλοι θυμόμαστε τον παρ' ολίγο Αμερικανό πρέσβη στη χώρα μας κ. Σώφλυ, ο οποίος ερωτώμενος από επιτροπή της Γερουσίας απάντησε ότι τα «προβλήματα» ανάμεσα στις δύο Νατοϊκές χώρες πηγάζουν από τις «ασυνήθεις γεωγραφικές ρυθμίσεις, που έγιναν στο παρελθόν» – αυτή ήταν η ακριβής διατύπωση – υπονοώντας προφανώς τη Συνθήκη της Λωζάννης, τη Σύμβαση του Μοντραί και τη Συνθήκη Ειρήνης με την Ιταλία!...

Τελειώνοντας, επαναλαμβάνω την άποψή μου ότι το ΝΑΤΟ, δυστυχώς, δεν ανταποκρίθηκε στις προσδοκίες του ελληνικού λαού για την διαφύλαξη της ασφάλειας της χώρας μας και την ειρήνη στην περιοχή μας.

Σας ευχαριστώ

(χειροκροτήματα).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ευχαριστώ τον κ. Κουρή για όσα αντικειμενικά στοιχεία μας έδωσε, απαλλαγμένα από κάθε κομματική χροιά, για ένα θέμα, που είναι καθαρά εθνικό.

Πράγματι, τίθεται το ερώτημα, γιατί μας έσπρωξαν οι Αμερικάνοι και Βρετανοί «Προστάτες» να πάμε στο ΝΑΤΟ; Για να διαλυθεί το ελληνικό κράτος; Μέχρι σήμερα δεν είδαμε κάποια ενέργεια του ΝΑΤΟ, που να αποσκοπεί στην προστασία των δικών μας

συμφερόντων. Εμείς, αντίθετα, δεν διατυπώσαμε καμία αξίωση εναντίον άλλων συμμάχων μας. Υπάρχουν το Διεθνές Δίκαιο και οι διεθνείς Συνθήκες και Συμφωνίες, τις οποίες σεβόμαστε. Γιατί μας καταδίκασαν να είμαστε οι «καρπαζοεισπράκτορες» των Τούρκων; Δεν το καταλαβαίνουμε αυτό. Ακόμα και τα χρήματα, που μας δίδονται, για τις στρατιωτικές δαπάνες, μας κατέστρεψαν οικονομικά. Ζημίωσαν, φυσικά και τους Τούρκους!.. Κατά ποιά λογική, όμως, η στρατιωτική βοήθεια, που παρέχεται σε δύο συμμάχους πρέπει να χρησιμοποιείται για την άμυνα του ενός κατά του άλλου και έτσι να χειροτερεύει η οικονομική τους κατάσταση;

Και αν υποθέσουμε ότι το ελληνικό σκέλος της Συμμαχίας αποδυναμωθεί σοβαρά, πως θα αποτελέσει η Τουρκία το «προπύργιο» της Δύσης στην Ανατολή, τον Κόλπο κτλ. – γιατί δεν είναι πλέον προπύργιο κατά της Ρωσίας, αφού το κομμουνιστικό καθεστώς κατέρρευσε εκεί. Είναι δυνατόν να δημιουργηθεί ένα πραγματικό «προπύργιο» κατά των δυνάμεων του Κόλπου κτλ., όταν τα βάθρα της Συμμαχίας στο Αιγαίο αποσαθρωθούν;

Κι όμως, αγαπητοί μου φίλοι, καμιά ελληνική κυβέρνηση δεν είχε το κουράγιο να το πει έτσι καθαρά στους μεγάλους Συμμάχους μας. Ούτε ο ελληνικός λαός οργανώθηκε με τέτοιο τρόπο, ώστε να τον ακούσουν οι Σύμμαχοί μας. Στις δημοκρατίες δεν λύνονται τα προβλήματα μόνον από τις κυβερνήσεις. Ο ίδιος ο λαός παίρνει πρωτοβουλίες και οργανώνεται, για να προστατεύσει τα ύψιστα συμφέροντά του. Κι αυτό θα έκανε τους Άγγλους και τους Αμερικάνους να καταλάβουν, ότι εδώ υπάρχει ένας λαός, που πρόσφερε στην ανθρωπότητα τα περισσότερα από τα ιδανικά και τις ιδέες, για τις οποίες αυτή υπερηφανεύεται σήμερα.

Πριν δώσουμε το λόγο στον ναύαρχο κ. Λ. Βασιλικόπουλο, ο κ. Β. Μαθιόπουλος θα ήθελε να κάνει κάποια προσθήκη, στα όσα ήδη είπε:

Β. ΜΑΘΙΟΠΟΥΛΟΣ

Σχετικά με αυτά, που ανέφερε ο πτέραρχος κ. Ν. Κουρής – κι αφορούν την απόβαση των Τούρκων στην Κύπρο – θα ήθελα να πω το εξής:

Τα γεγονότα, όπως διαδραματίστηκαν, έδωσαν μια καταπληκτική ευκαιρία στο ΝΑΤΟ, να διευθετηθεί το θέμα. Και τι έπρεπε να γίνει; Έπρεπε εκείνο το πρωί, που ανακοινώθηκε η αποχώρησή

μας από το ΝΑΤΟ, ο Υπουργός των Εξωτερικών να πάει στις Βρυξέλλες και να συγκαλέσει, όπως έχει το δικαίωμα με βάση το καταστατικό της Συμμαχίας, τους πρέσβεις των 15 χωρών - μελών και να φέρει πίσω και τον ευπατρίδη κ. Λουνς, που είχε πάει διακοπές, όπως ήδη αναφέρθηκε και να δηλώσει ότι: «Αν σε 15 μέρες δεν υποχρεώσετε την Τουρκία, που με δικά σας όπλα εισέβαλε στην Κύπρο, να εγκαταλείψει το νησί, εμείς θα εγκαταλείψουμε το ΝΑΤΟ».

Κι αυτό δεν το λέω θεωρητικά. Εκείνες τις ημέρες, ο τότε Καγκελάριος της Δυτ. Γερμανίας Χέλμουτ Σμιθ, σε συνεννόηση με τον Βίλλυ Μπραντ, δήλωσαν: «Είναι ανατριχιαστικό αυτό που ειπώθηκε, ότι δήθεν εξεπλάγη το ΝΑΤΟ με την απόβαση της Τουρκίας στην Κύπρο».

Και είναι φανερό, πόσο δεν το ήξεραν και απ' αυτά που μας ανέφερε ο κ. Κουρής σχετικά με τον Ακόλουθο της Σόφιας, που μας ειδοποίησε να φυλάξουμε τα σύνορά μας από τους Σοβιετικούς!..

N. ΚΟΥΡΗΣ

Κι όχι μόνον αυτό. Υπάρχει και σήμα του έλληνα Ακόλουθου από τη Μόσχα σύμφωνα με το οποίο πρέπει να ψάξουμε να βρούμε, πού είναι οι Σοβιετικοί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Αλλά και ο επιτετραμμένος της Ολλανδίας, τρεις μέρες πριν την εισβολή, μίλησε γι' αυτήν στον Αβέρωφ. Κι εμείς δεν κάναμε τίποτα άλλο παρά να περιμένουμε την καταστροφή, με κλεισμένο το στόμα.

B. ΜΑΘΙΟΠΟΥΛΟΣ

Γι' αυτό ακριβώς διατύπωσα αυτή την άποψη. Έτσι, θα «πετούσαμε το μπαλάκι» στα άλλα μέλη της Συμμαχίας. Και κάποιοι από τους Δυτικούς δε θα έπαιρναν το μέρος της Τουρκίας. Άλλωστε, είναι ενδεικτική η δήλωση του Βίλλυ Μπραντ: «πρέπει να ενεργοποιηθούμε, όταν το ΝΑΤΟ μας λέει, ότι εξεπλάγη με την απόβαση των Τούρκων στην Κύπρο».

Και η επόμενη δήλωση του Βίλλυ Μπραντ ήταν: «Και τι έκανε

ο Διοικητής των Βρετανικών Βάσεων στην Κύπρο;»

Και μόνος του έδωσε την απάντηση, ότι «Ένα τηλεφώνημα να έκανε “γυρίστε τα τανκς” το θέμα θα τελείωνε...».

Με όλα αυτά θέλω να πω ότι συνηγορώ με την άποψη πως με την αποχώρησή μας διευκολύνουμε τους Τούρκους, με όλα τα επακόλουθα, που ανέφερε ο κ. Ν. Κουρής.

Α. ΒΑΣΙΛΙΚΟΠΟΥΛΟΣ

Θέλω κι εγώ με τη σειρά μου να ευχαριστήσω τον κ. Πρόεδρο για την πρόσκλησή του να συζητήσουμε σήμερα αυτό το τόσο σοβαρό για την εθνική μας ασφάλεια θέμα.

Θα ήθελα πριν αναφερθώ στα γενικά προβλήματα του Αιγαίου, να αναφερθώ ειδικά στα δωδεκανησιακά, για να χρησιμοποιήσω αυτόν τον όρο, ξεκινώντας από κάποια ιστορικά γεγονότα, τα οποία, η προηγούμενη ιδιότητά μου, μου επιβάλλει να επισημάνω ιδιαίτερα:

Ο κ. Μαθιόπουλος είπε ότι ο βρετανικός στόλος, συνεπικουρούμενος από τον ελληνικό, συμμετείχε στην απελευθέρωση των Δεδεκανήσων. Είναι γεγονός και θα πρέπει υπερθέματιζοντας να πω ότι ο ελληνικός στόλος πρωταγωνίστησε. Μάλιστα δύο από τις πιο διακεκριμένες μονάδες του με μεγάλη δράση κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, γνωστές βέβαια στους Δωδεκανήσιους, αλλά και στο Πανελλήνιο – το Αντιτορπιλικό «Βασίλισσα Όλγα» και «ΑΔΡΙΑΣ» – θυσιάστηκαν στο βωμό της ελευθερίας. Το μεν «Βασίλισσα Όλγα» βυθίστηκε μετά από επίθεση σμήνους γερμανικών αεροσκαφών στη Λέρο και σκοτώθηκε το μεγαλύτερο μέρος του πληρώματος. Το δε «ΑΔΡΙΑΣ» πέτυχε τον άθλο, με πολλούς νεκρούς και τραυματίες, να επιστρέψει από την περιοχή της Καλύμνου στην Αλεξάνδρεια, αν και κομμένο στη μέση μετά από πρόσκρουση σε νάρκη. Κι ήταν αυτό μία τρανή απόδειξη ότι η Ελλάδα δεν υποκύπτει ποτέ, ακόμα κι όταν αντιμετωπίζει τις μεγαλύτερες αντιξοότητες.

Επομένως και στα πρόσφατα χρόνια υπάρχει προσφορά αίματος για την απελευθέρωση της Δωδεκανήσου. Και βέβαια, δεν πρέπει να ξεχνάμε τους κομάντος του Ιερού Λόχου, που έδρασαν μαζί με Βρετανούς συναδέλφους τους σ' όλα τα νησιά, κατά την περίοδο 1943-1945.

Οι Σύμμαχοί μας, λοιπόν, θα πρέπει να αναλογιστούν τι έκαναν την ίδια εποχή, που εμείς προσφέραμε το αίμα μας, εκείνοι, που σήμερα έχουν το ανόητο θράσος να «διεκδικούν» τα Δωδεκάνησα. Όταν η Ελλάδα προσέφερε σε θυσίες κι αίμα, οι Τούρκοι ως συνήθως ελλόχευαν. Απόντες πάντοτε από όλους τους αγώνες για την Ελευθερία, τα υψηλά ιδανικά και τον Πολιτισμό.

Υπάρχει, όμως και η λαϊκή ελληνική παροιμία «Ιδού η Ρόδος, ιδού και το πήδημα». Κι αν θέλει ο κ. Οζάλ, δεν έχει παρά να δοκιμάσει.

Όσον αφορά τώρα τη Συνθήκη των Παρισίων (1947), που αφορά τα Δωδεκάνησα, έχει μιαν ιδιαιτερότητα σε σχέση με τη Συνθήκη της Λωζάννης. Σ' αυτήν οι Τούρκοι δεν είναι καν συμβεβλημένο μέρος και κατά συνέπεια δεν νομιμοποιούνται να ζητούν τίποτα, που να έχει σχέση με τα νησιά της Δωδεκανήσου.

Βέβαια, σήμερα, το πρόβλημα δεν περιορίζεται στα Δωδεκάνησα. Όπως είπε και ο κ. Κουρής επεκτείνεται από την Κύπρο μέχρι τη Θράκη, περνώντας βέβαια από το Αιγαίο, όπου βρίσκονται και τα Δωδεκάνησα. Και σύμφωνα με τις νέες προβλέψεις και προοπτικές, το ενδιαφέρον της Τουρκίας επεκτείνεται και σ' ολόκληρη την Ανατολική Μεσόγειο, γιατί οσμίζεται ότι εκεί στο μέλλον «θα υπάρχει πολύ ψωμί», για να χρησιμοποιήσω τη λαϊκή έκφραση. Κι ο βασικός λόγος, που η Τουρκία θέλει να διχοτομήσει κατ' αρχάς κι αργότερα να κυριαρχήσει στο Αιγαίο, είναι ότι θέλει να έχει ελεύθερη πρόσβαση προς τη Μεσόγειο.

Ο κ. Κουρής επεσήμανε ότι στα προβλήματα, που δημιουργεί η Τουρκία, ενθαρρύνεται από τους «Συμμάχους» μας. Και στο γεγονός ότι χωρίς αυτήν την ενθάρρυνση δεν θα έδειχνε κι αυτήν την θρασύτητα. Και το περίεργο είναι ότι αυτό συμβαίνει σε μια περίοδο, που οι ΗΠΑ – η μόνη υπερδύναμη, που έχει μείνει στην υδρόγειο – υποστηρίζει ότι θέλει να επιβάλει μια «νέα τάξη πραγμάτων», η οποία θα στηρίζεται στους κανόνες του Διεθνούς Δικαίου και στους νόμους της ηθικής. Και τελικά βλέπουμε να συμβαίνει το αντίθετο!..

Θα αναφερθώ πολύ σύντομα στο ποιό είναι οι τρέχοντες στόχοι, στους οποίους βάλλει συνεχώς η Τουρκία, ακολουθώντας την εξής μεθοδολογία: Δημιουργεί πρώτα ένα θέμα, που είναι ανύπαρκτο. Αυτό, όμως, δεν έχει σημασία: το δημιουργεί!.. Στη συνέχεια αρχίζει να το συντηρεί, με προκλήσεις, παραβιάσεις,

εντάσεις και βέβαια δε διστάζει να φτάσει και σε κρίσεις. Κι όλα αυτά, περιμένοντας την κατάλληλη χρονική στιγμή, για να προχωρήσει στην υλοποίηση του σχεδίου της. Κύριο παράδειγμα είναι αυτό της Κύπρου, μιας χώρας με πληθυσμιακό συσχετισμό 82% Έλληνες και μόλις 18% Τούρκοι. Πώς ξεκινήσαμε, με ποιούς αγώνες, ποιές θυσίες για Ένωση με την Ελλάδα – ανεξαρτησία – αδέσμευτη Κύπρο και πού καταλήξαμε!...

Και δεν πρέπει να ξεχνάμε, γιατί τώρα τελευταία όλο και πιο συχνά συμβαίνει αυτό, είχαμε και χιλιάδες νεκρούς. Ο Αττίλας πέρα από την εδαφική κατάκτηση, πρέπει να σημειώσουμε ότι κόστισε στον ελληνισμό της Κύπρου 6 χιλ. νεκρούς, 2 χιλ. αγνοούμενους και 200 χιλ. πρόσφυγες.

Και για τους πρόσφυγες προτείνονται κατά καιρούς κάποιες λύσεις. Αλλά, διερωτάται κανείς, ασχολούμεθα με τους νεκρούς και τους αγνοούμενους; Και αλήθεια από τους 200 χιλ. πρόσφυγες πόσοι σήμερα είναι ζωντανοί, για να επαναπατριθούν, αν τελικά συντελεστεί ο επαναπατρισμός τους; Πιθανότητα που δεν διαφαίνεται σε καμία περίπτωση, τουλάχιστον σε ολόκληρο το ποσοστό.

Αυτή, λοιπόν, είναι η μέθοδος, την οποία ακολουθούν οι Τούρκοι. Και για να την προωθήσουν, αγνοούν τις Συνθήκες, αλλού τις παρέρμηνεύουν και σε κάθε περίπτωση τις καταπατούν.

Έτσι, λοιπόν, όσον αφορά το καθεστώς του Αιγαίου, μιλούν κατ' αρχήν για αποστρατικοποίηση των νησιών. Πριν αναφερθούμε στο διεθνές δίκαιο, θα πρέπει να τονίσουμε ότι οποιαδήποτε ελληνική κυβέρνηση, που θα διανοηθεί να συζητήσει το ενδεχόμενο απόσυρσης των στρατιωτικών μας δυνάμεων από τα νησιά, οι οποίες βρίσκονται εκεί για καθαρά αμυντικούς σκοπούς, με καθαρά αμυντική διάταξη και καθαρά αμυντικά μέσα, θα πρέπει αμέσως να κατηγορηθεί για εθνική προδοσία. Αυτό ισχύει ακόμα κι αν μια τέτοια πράξη γίνει με την υπόσχεση, ότι το ίδιο θα πράξει και η άλλη πλευρά.

Και βέβαια είναι αυτονόητος ο λόγος. Γιατί άλλο είναι να έχεις σε κάποιο νησί μόνιμα κάποιες δυνάμεις για καθαρά αμυντικούς σκοπούς, όπως είπαμε και άλλο είναι να πρέπει να τις μεταφέρεις κάποια δεδομένη στιγμή κάτω από συνθήκες εχθρικής απειλής. Και βέβαια, δεν μπορούμε να είμαστε σίγουροι, ότι θα φτάσουν ποτέ, γιατί θα πρέπει να διαπλεύσουν ένα Αιγαίο, το οποίο θα είναι

γεμάτο από εχθρικά υποβρύχια και θα βάλλεται από την εχθρική αεροπορία. Εξάλλου, υπάρχει και το προηγούμενο της Ελληνικής Μεραρχίας στην Κύπρο, που η στρατιωτική Χούντα την απέσυρε, ανοίγοντας έτσι την κερκόπορτα στον Αττίλα.

Οι Τούρκοι, λοιπόν, αμφισβητούν το δικαίωμά μας, που μας παρέχει το Διεθνές Δίκαιο, να εξασφαλίσουμε την άμυνα των νησιών μας. Και επικαλούνται τη Συνθήκη της Λωζάννης, την οποία και παρερμηνεύουν βάναυσα.

Εμείς ουδέποτε απειλήσαμε την Τουρκία, ούτε διατυπώσαμε αξιώσεις σε βάρος της, παρόλο που νομιμοποιούμεθα να το κά-
νουμε, γιατί η Τουρκία στις δεκαετίες, που έχουν περάσει από τη Συνθήκη της Λωζάννης, την έχει παραβιάσει επανειλημμένα, αρχίζοντας από τον Ελληνισμό της Κών/πολης, της Ίμβρου, της Τενέδου και καταλήγοντας στον Αττίλα της Κύπρου.

Εξάλλου, η παρουσία αυτών των δυνάμεων στα νησιά νομιμοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 51 του Καταστατικού Χάρτη του ΟΗΕ, βάση του οποίου κάθε χώρα έχει το δικαίωμα να διασφαλίζει μόνη της την εδαφική της ακεραιότητα. Τι έχουν όμως να μας πουν οι Τούρκοι για τη διατήρηση της στρατιάς του Αιγαίου, δυνά-
μεως 120.000 ανδρών στα μικρασιατικά παράλια απέναντι από τα νησιά μας. Για τον μεγάλο αποβατικό στόλο, που συγκεντρώνουν εκεί; Για τις συνεχείς προκλήσεις και παραβιάσεις;

Εξάλλου οι Τούρκοι, μιλώντας για τα νησιά του Αιγαίου, αναφέρονται σε όλα ανεξαιρέτως, αγνοώντας ότι η Λήμνος, η Σαμοθράκη υπάγονται σε διαφορετικό καθεστώς, βάσει της συνθήκης του Μοντραί του 1936.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Το γεγονός ότι οι Τούρκοι δεν αναγνωρίζουν το καθεστώς της Λήμνου και το ΝΑΤΟ δέχεται αυτή τη θέση, είναι μια πράξη, που εξευτελίζει την ίδια τη Συμμαχία.

Όμως, και οι ελληνικές κυβερνήσεις το ανέχθηκαν:

Όταν γινόταν η Συμφωνία του επανεξοπλισμού των Στενών, ο τότε Πρωθυπουργός της Τουρκίας έστειλε επιστολή στον Έλληνα ομόλογό του, για να τον ενημερώσει ότι στα νησιά, που θα επανεξοπλιστούν, περιλαμβάνονται και η Λήμνος και η Σαμοθράκη. Εκτός απ' αυτό, ο Υπουργός Εξωτερικών της Τουρκίας, μιλώντας στην Τουρκική Εθνοσυνέλευση, μετά την υπογραφή της

Συνθήκης είπε ότι περιλαμβάνονται αυτά τα δύο νησιά σ' αυτά, που θα επανεξοπλιστούν. Κι όμως, ακόμα και σήμερα οι Τούρκοι έχουν το θράσος να λένε ότι αυτά δεν πρέπει να είναι εξοπλισμένα. Και ατυχώς, δεν υπήρξε μέχρι σήμερα ελληνική κυβέρνηση, που να πει ότι αυτό είναι αντίθετο με τη συμμετοχή μας στο ΝΑΤΟ – μια κυβέρνηση, που να πει στους μεγάλους «Προστάτες» μας: «Πώς είναι δυνατόν να ισχυρίζεστε ότι σέβαστε το Διεθνές Δίκαιο και τις Συνθήκες, όταν δέχεστε αυτήν την παραβίασή τους από την Τουρκία;» Αντ' αυτού αρκεστήκαμε στην μη συμμετοχή μας στις ασκήσεις του ΝΑΤΟ στο Αιγαίο, πράγμα που επιτρέπει στους Τούρκους να παραβιάζουν κάθε τόσο τον θαλάσσιο και εναέριο χώρο μας.

Και πρέπει να τονίσω, ότι όλα αυτά δεν τα λέω επηρεασμένος από κομματικές προκαταλήψεις. Σήμερα, αντιμετωπίζουμε το θέμα σαν Έλληνες πατριώτες για το μέλλον του τόπου. Και θα είμαστε αυστηροί μ' όλες τις κυβερνήσεις, φιλικές και μη. Όταν κάνουν το καθήκον τους για την Ελλάδα, τις χειροκροτούμε. Όταν, όμως, δεν το κάνουν, πρέπει να τις καταγγέλλουμε.

Λ. ΒΑΣΙΛΙΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ευχαριστώ, κ. Πρόεδρε. Συμφωνώ μαζί σας και πρέπει να επισημάνουμε ότι στην περίοδο 1981-89 τα θέματα τα σχετικά μ' αυτήν την τακτική του ΝΑΤΟ ήταν συνεχώς επί τάπητος: Η Ελλάδα δεν συμμετείχε στις ασκήσεις της Συμμαχίας, πράγμα που ενοχλούσε την ηγεσία του ΝΑΤΟ. Ας μην ξεχνάμε, ότι την εποχή εκείνη, υπήρχε δυνατό το Σύμφωνο της Βαρσοβίας, επομένως και ο από Βορρά κίνδυνος.

Η Ελλάδα ήταν τότε το άτακτο παιδί, που διασπούσε τη συνοχή του ΝΑΤΟ και ας μην κρυβόμαστε, βασικός λόγος, που οι ελληνικές κυβερνήσεις της εποχής ήταν αντιπαθείς στους Αμερικάνους ήταν κι αυτός.

Για το θέμα, λοιπόν, του καθεστώτος της Λήμνου ήταν, νομίζω, έκδηλη η αντίδραση της Ελλάδας και πιστεύω ότι πρέπει να παραμείνει η ίδια.

Όσον αφορά το καθεστώς της Δωδεκανήσου, οι Τούρκοι δεν νομιμοποιούνται να μιλάνε, γιατί δεν υπάρχει καν θέμα. Η Τουρκία δεν είναι ούτε συμβαλλόμενο μέρος της Συνθήκης των Παρισίων (1947) και κατά συνέπεια δεν της πέφτει λόγος.

Ένα άλλο θέμα, που μας απασχολεί, είναι η απειλή της Τουρκίας, ότι η επαύξηση των χωρικών μας υδάτων στα 12 ναυτικά μίλια, θα αποτελέσει αιτία πολέμου. Πρόκειται, όμως, για ένα αναφαίρετο δικαίωμά μας, το οποίο επιφυλασσόμεθα να ασκήσουμε, όποτε θέλουμε. Κι επομένως, δεν είναι θέμα προς συζήτηση. Αυτό πρέπει να το ξεκαθαρίσουμε, γιατί ορισμένοι είναι υπέρ κάποιας μορφής διαλόγου κι είμαι περίεργος, τι θα εντάξουν σ' αυτόν τον διάλογο, εφόσον είναι δεδομένο ότι τα 12 ναυτικά μίλια δεν συζητούνται.

Πρέπει, βέβαια, να σημειώσουμε ότι από το εύρος των ναυτικών μιλίων και των χωρικών μας υδάτων, εξαρτάται και ο εναέριος χώρος, που στην πραγματικότητα είναι στο ίδιο εύρος. Από το 1931 ισχύει ότι ο χώρος αυτός είναι στα 10 μίλια, ενώ, βέβαια, τα χωρικά μας ύδατα είναι στα 6 μίλια - αλλά το δικαίωμά μας είναι στα 12. Κι αυτό είναι κάτι το οποίο, επίσης, αμφισβητούν οι Τούρκοι.

Όλα αυτά, βέβαια, δεν είναι μονομερείς δικές μας αποφάσεις, αλλά, όπως ανέφεραν και οι προηγούμενοι ομιλητές, είναι εφαρμογές του διεθνούς δικαίου και των διεθνών Συνθηκών. Οπότε και σ' αυτά δεν τίθεται θέμα συζήτησης.

Υπάρχει, επίσης και το θέμα της υφαλοκρηπίδας, το μόνο θέμα το οποίο η Ελλάδα είναι διατεθειμένη να συζητήσει στο αρμόδιο ειδικό δικαστήριο. Κι αυτό, βέβαια, η Τουρκία το αρνείται, γιατί γνωρίζει καλά την έκβαση μιας τέτοιας διαδικασίας.

Έχουμε και το θέμα του F.I.R., όπου κι εκεί οι Τούρκοι αρέσκονται να δημιουργούν προβλήματα σε βάρος διεθνών κανονισμών (ICAO), που έχουν και οι ίδιοι αποδεχθεί και οι οποίοι ορίζουν τα όρια του FIR σ' αυτό το εύρος, το οποίο η Ελλάδα υποστηρίζει.

Τέλος μιλήσαμε για ένα «τόξο», στο οποίο περιλαμβάνεται και η Θράκη. Και πρέπει να τονίσουμε, ότι στο θέμα αυτό η πρόσφατη βοήθεια, που προσφέρουν οι Αμερικάνοι στους Τούρκους, για να ολοκληρώσουν τις βλέψεις και τις απαιτήσεις τους, είναι η γνωστή έκθεση του Στέητ Νηπάρντμεντ, που σαν «κεραυνός εν αιθρία» είδαμε να βαπτίζει την Μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης σε Τουρκική!

Έτσι, λοιπόν, άρχισε η διαδικασία, που ανέφερα προηγουμένως. Τώρα τη σκυτάλη θα πάρει ο κ. Οζάλ, για να διατηρήσει το θέμα! Ας είναι καλά ο κ. Σαδίκ και ο κ. Φαίκογλου. Θα αρχίσει, λοιπόν η συντήρηση και σιγά - σιγά οι Τούρκοι, με την ανατολίτικη

νοοτροπία, που τους διακρίνει, θα περιμένουν την κατάλληλη στιγμή, για να την αξιοποιήσουν.

Θα πρέπει, βέβαια, να αναφέρω και το εξής: Στις διακυμάνσεις της ελληνοτουρκικής έντασης υπάρχει και μία κορύφωση, που έγινε τον Μάρτιο του 1987 και την ξέρουμε όλοι. Και πρέπει να πω ότι στην κρίση εκείνων των ημερών ήταν τέτοια η ανταπόκριση των Ενόπλων Δυνάμεων της χώρας σ' ότι αφορά την αντιμετώπιση της απειλής, που – για να είμαι ειλικρινής, θα το πω – στεναχωρήθηκα – κι εγώ προσωπικά, αλλά και οι άλλοι Αρχηγοί των Ενόπλων Δυνάμεων, γιατί οι Τούρκοι δεν απετόλμησαν τη σύγκρουση. Το μάθημα, που θα έπαιρναν σε μια τέτοια περίπτωση, θα ήταν πολύ οδυνηρό γι' αυτούς.

Το αναφέρω, γιατί θέλω να επισημάνω ότι αυτό έδωσε ένα μήνυμα προς την κατεύθυνση της Τουρκίας, αλλά και προς εκείνους που την στηρίζουν και την υποθάλπουν. Το μήνυμα ήταν ότι η Ελλάδα δεν είναι διατεθειμένη να παίξει με τα εθνικά θέματα και την ανεξαρτησία της, αλλά και ότι οι ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις του 1987 και μετέπειτα δεν είναι ίδιες με εκείνες του 1974, που ναρκοθετούσαν τα βόρεια σύνορα της χώρας, για να επιτρέψουν στον Αττίλα να κάνει την απόβαση στην Κύπρο. Πρόκειται για Ένοπλες Δυνάμεις, που μπορούν, θέλουν κι έχουν τη δυνατότητα να «σπάσουν το κεφάλι» των Τούρκων, οποτεδήποτε αυτοί τολμήσουν να προσβάλουν την εθνική μας ακεραιότητα.

Αυτό το λέω, για να το έχουν υπόψη τους όχι μόνον οι Τούρκοι, αλλά και αυτοί που τους βοηθούν ή νομίζουν ότι στο πρόσωπο της Τουρκίας βρήκαν την κατάλληλη χώρα, που θα αποτελέσει το ρυθμιστή της περιοχής είτε των Βαλκανίων, είτε της Ανατολικής Μεσογείου, είτε της Μέσης Ανατολής.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Είναι τέτοιο το θράσος των Τούρκων, ώστε δημοσιεύουν συνεχώς στην Ευρώπη και στην Αμερική τουριστικά δέθεν φυλλάδια, διαφημίσεις, χάρτες κλπ., που εμφανίζουν τα ελληνικά νησιά να ανήκουν στην Τουρκία. (Στους χάρτες αυτούς τα νησιά έχουν το ίδιο χρώμα με την Τουρκία).

Επίσης ισχυρίζονται, ότι στη Δωδεκάνησο το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού είναι τουρκικό! Έχω ένα έντυπο (εκδόσεις, Berlitz, Λωζάννη, 1976) στο οποίο εμφανίζεται ότι στην Κω ο

πληθυσμός αποτελείται κατά 50% από Τούρκους και κατά 50% από Έλληνες. Κι ακόμα, σ' ένα άλλο σοβαρό περιοδικό (Νουβέλ Ομπσερβατέρ, Δεκέμβριος 1990) δημοσιεύθηκε ένα παράρτημα για το Ισλάμ, στο οποίο αναφέρεται ότι ο πληθυσμός των ελληνικών νησιών είναι κατά 80-100% τουρκικός!.. Όπως γνωρίζετε, περισσότερα απ' αυτά δεν υπάρχει ίχνος Τούρκου και στα Δωδεκάνησα οι μόνοι Τούρκοι που υπάρχουν, είναι γύρω στις 2.500 - 3.000 στη Ρόδο και την Κω σε πληθυσμό 162.439 προσώπων. Ακόμα και επί Τουρκοκρατίας, το 1905, ο πληθυσμός της Κω ήταν 10.099 Έλληνες και 2.953 Τούρκοι. Και το 1912, όπως αναφέρει η Ιωάννα Στεφανόπολι ο πληθυσμός του νησιού ήταν 14.550 Έλληνες και 2.023 Τούρκοι.

Το 1990, εξάλλου, στο έντυπο «Βιβλιοθήκη των Εθνών» (Εκδόσεις, TIME-LIFE), το οποίο αφορά την Ιταλία, εμφανίζεται ότι και η Πελοπόννησος ανήκει στην Τουρκία, αφού σ' αυτή έχει το ίδιο χρώμα με την τελευταία!

Ατυχώς, οι Τούρκοι ξέρουν και πληρώνουν, για να βρίσκουν εφημερίδες και περιοδικά, που να δημοσιεύουν αυτά τα επαισχυντα ψεύδη για την παραπλάνηση της διεθνούς κοινής γνώμης.

Αφού, λοιπόν, οι κυβερνήσεις μας δεν έχουν ορίσει μια κρατική Υπηρεσία, για να καταγγέλει αυτές τις ασχημίες της Τουρκίας και να τις διαψεύδει, την πρωτοβουλία αυτή πρέπει να αναλάβει ο ίδιος ο λαός, ιδρύοντας μια Οργάνωση, που θα δίνει τις απαντήσεις, που κάθε φορά χρειάζεται να δοθούν.

Θάθελα, τέλος, να προσθέσω ότι στον Παγκόσμιο Οδηγό Ανθρωπίνων Ελευθεριών του ΟΗΕ, ανάμεσα σε 88 χώρες, η Ελλάδα κατέχει την 17η θέση, ενώ η Τουρκία την 66η. Κι αυτή η τόσο «πολιτισμένη» χώρα είναι βέβαιη ότι θα κυριαρχήσει τον 21ο αιώνα και θα μας κάνει υποτελείς της!.. Οι εκθέσεις της «Διεθνούς Αμνηστίας», εξάλλου, δείχνουν πόσο σέβεται τα δικαιώματα των ατόμων, ως και των μειονοτήτων η Τουρκία!.. Έχω εδώ μερικές απ' αυτές, αλλά δεν είναι ανάγκη να σας τις διαβάσω.

Κι όμως, αυτή η ένοχος χώρα έχει το θράσος να καταγγέλλει την Ελλάδα, ότι δήθεν παραβιάζει τα δικαιώματα της Μουσουλμανικής μειονότητας, την οποία μάλιστα ιδιοποιείται ως τουρκική!...

Και τώρα προχωράμε στον επόμενο ομιλητή, του καθηγητή της Παντείου Ν. Σαρρή, ο οποίος κατά γενικήν αναγνώριση συγκα-

ταλέγεται ανάμεσα στους πιο έμπειρους τουρκολόγους στη χώρα μας.

Θα σας αναφέρει ορισμένα τρομακτικά στοιχεία. Θα σας μιλήσει για τον πληθυσμό της Τουρκίας, που παρουσιάζεται από τον κ. Οζάλ ότι φθάνει τα 56 εκατ. κι επειδή είναι μεγαλύτερος από τον δικό μας (10 εκατ.), θα πρέπει να δεχθούμε να γίνουμε δορυφόροι του!...

Θα σας πει για τον ισχυρισμό του κ. Οζάλ ότι ο 21ος αιώνας ανήκει στην Τουρκία κι ότι με τις τουρκικές μειονότητες, που υπάρχουν στην Ελλάδα και τη Βουλγαρία, θα επιτύχει την ανασύσταση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας!..

Νομίζω, ότι στη φάση αυτή της συζήτησης θα ακούσετε πολλά απίστευτα πράγματα, που θα σας καταπλήξουν.

Ν. ΣΑΡΡΗΣ

Θα διαφωνήσω με όσα είπε ο κ. Πρόεδρος σχετικά με τον κ. Οζάλ, ότι δηλαδή οι τουρκικές επεκτατικές φιλόδοξίες δε φθάνουν μέχρι τη Βιέννη. Δείτε τι λέει ένας προοδευτικός Τούρκος Πανεπιστημιακός, ο υφηγητής Μιμ Κεμάλ Οκέ σε συμπόσιο, που οργανώθηκε πριν τρία χρόνια στην Κων/πολη, με αντικείμενο την είσοδο της Τουρκίας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα:

«... Υπάρχουν δύο τρόποι, για να εισέλθει η Τουρκία στην Ευρώπη. Ο ένας είναι εκείνος, με τον οποίον εισήλθε ο Σουλεϊμάν ο Μεγαλοπρεπής, ο άλλος του ψευδεπίγραφου «εξευρωπαϊσμού» που επέλεξε ο μεγάλος βεζύρης Ρεσΐτ πασάς το 1839 με το «Τανζιμάτ».

Ο Οκέ συνεχίζει και μεταξύ άλλων διαπιστώνει πως «Η Τουρκία ήδη βρίσκεται μέσα στην Ευρώπη!». Η Τουρκία με τους Τούρκους, τους πολίτες της, τους ομογενείς της, την οσμανική κληρονομιά, το ιστορικό παρελθόν της. Και οι εργάτες μας (εννοεί στη Γερμανία και σε άλλες δυτικές χώρες) εκτελούν καθήκοντα φύλακα στα έργα μας, που έχουν εγκαταλειφθεί στην Ευρώπη μετά τη δεύτερη πολιορκία της Βιέννης... Ωστόσο στην Ευρώπη... πρέπει να εισέλθουμε... κατά τρόπο, που θα μας επιτρέψει νέες κατακτήσεις... Η Τουρκία οφείλει να εναποθέτει τη σφραγίδα της στην Ευρώπη... με τις αξίες, που πηγάζουν από τη σύνθεσή της... Οι Ευρωπαίοι μας λένε ότι το Ισλάμ, η θρησκεία μας είναι εμπόδιο!..

Όταν όμως εισέλθουμε στην Ευρώπη, θα πρέπει να εναποθέσουμε τη σφραγίδα μας σ' αυτήν!.. Γιατί σε ενάντια περίπτωση η Ευρώπη δε θα γλιτώσει από το σταυροφορικό πνεύμα, με το οποίο ακολουθεί την ελληνική και χριστιανική κουλτούρα. Και βέβαια, οι Τούρκοι είναι εκείνοι, που θα απαλλάξουν την Ευρώπη απ' αυτή την νοοτροπία!..».

Ο Σεβκέτ Σουρρεγιά Αηντεμίρ, ένας από τους πρώτους Τούρκους κομμουνιστές (θα πρέπει να σημειώσω, ότι οι πρώτοι Τούρκοι κομμουνιστές ήταν παντουρκιστές, δηλαδή ανήκαν στην άκρα δεξιά) και στη συνέχεια στέλεχος της λεγόμενης «κεμαλικής αριστεράς», βιογράφος του Ατατούρκ και του Ινονού, λέγει πως αν πετύχαινε το σχέδιο του ιδρυτή της Νέας Τουρκίας, δίχως να παραστεί ανάγκη να εισέλθει σε πόλεμο η Τουρκία, μέσω του Ελληνοτουρκικού Συμφώνου του 1930 και του Βαλκανικού Συμφώνου, «τα σύνορά της θα έφθαναν στο Δούναβη».

Και ο Τεβφίκ Ρουσντί Αράς, μόνιμος Υπουργός των Εξωτερικών του Ατατούρκ, περί τα τέλη της ζωής του τό 1974, σε άρθρο του στη «Μιλλιγιέτ», ισχυρίζεται ότι αν είχε πετύχει το σχέδιο του Κεμάλ Ατατούρκ για το Βαλκανικό Σύμφωνο και το Σύμφωνο «Σανταμπάντ» (με τις χώρες νοτιοανατολικά της Τουρκίας), η χώρα του μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο θα αποτελούσε «την τρίτη υπερδύναμη του κόσμου».

Αν καταφύγει κανείς σε δημοσιεύματα των εφημερίδων μετά το 1923, δηλαδή αμέσως μετά τη συγκρότηση της νέας Τουρκίας, θα διαπιστώσει κατάπληκτος πως οι κατακτητικοί στόχοι της Τουρκίας, διατυπώνονται απροκάλυπτα, προκλητικά. Το 1923 ένας νομάρχης δηλώνει ότι σε πενήντα χρόνια η Τουρκία θα έχει πληθυσμό 50 εκατ. και θα τρομοκρατεί (καλά ακούσατε: τρομοκρατεί) τους γείτονές της. Άλλος αξιωματούχος του κράτους λέει πως τάχιστα η Τουρκία θα γίνει Ιαπωνία της περιοχής. Ο Ινονού φέρεται στα απομνημονεύματά του έξοχου Τούρκου κοινοβουλευτικού, του μακαρίτη Αχμέτ Φαϊκ Μοπαρουτσού, να λέγει ότι η Τουρκία θα παίζει το ρόλο της Αμερικής έναντι της Ελλάδας. Το όραμα Μεντερές και Μπαγιάρ, τη δεκαετία του 1950, ήταν η Τουρκία να γίνει «μικρή Αμερική». Την εικοσαετία 1960-1980 το σύνθημα, που διατυπώθηκε από τον Σουλεϊμάν Ντεμιρέλ ήταν «Μεγάλη Τουρκία».

Όπως αποκαλύπτει ο Οράλ Τσαλισίρ, ένας προοδευτικός Τούρκος δημοσιογράφος, όταν ήταν πολιτικός κρατούμενος στις

στρατιωτικές φυλακές της Χούντας του Εβρέν το 1982, μαζί με γνωστούς Τούρκους πολιτικούς ηγέτες, όπως ο Ετζεβίτ και ο Τουρκές, η οργή των Τούρκων στρατιωτικών με τους οποίους συνομιλούσαν οι κρατούμενοι ήταν για τους Άραβες, επειδή δεν αναγνωρίζουν τον ηγετικό ρόλο της Τουρκίας. Η Τουρκία θέλει να λογίζεται ως ο ηγέτης όλης της περιοχής, που ξεκινά από την Κεντρική Ευρώπη και καταλήγει στην Κεντρική Ασία, συμπεριλαμβανομένης της μισής τουλάχιστον Μεσογείου. Το φοβερό είναι ότι το πιστεύει. Οι προφητείες του κ. Οζάλ, ότι ο 21ος αιώνας θα είναι ο αιώνας της Τουρκίας, εκφράζουν αυτούς τους οραματισμούς ή ορθότερα τις φαντασιώσεις.

Είπαμε για τη Βιέννη. Οι τουρκικές βλέψεις προχωρούν ακόμη πιο πέρα, προφανώς στην ολοκλήρωση της ημιτελούς εκστρατείας του Σουλεϊμάν του Μεγαλοπρεπούς στη Γερμανία το 1530. Υπάρχουν μελέτες, προφανώς χρηματοδοτούμενες από το τουρκικό κράτος, τις οποίες διεξάγουν ξένα ιδρύματα, όπως αυτή που έγινε από το Γαλλικό Ινστιτούτο Διεθνών Σπουδών και έχει δημοσιευθεί στην Ετήσια Έκθεσή του, του έτους 1987-88, σχετική προς «τα οικονομικά συστήματα και τις στρατηγικές», αναφορικά προς το χάσμα Βορρά - Νότου. Εκεί, μια σύγκριση των μεγεθών του εθνικού εισοδήματος και του πληθυσμού της Τουρκίας και της Γερμανίας κατά την περίοδο 1950 - 1960, καταλήγει στη διατύπωση υποθέσεων, για το τι θα συμβεί μέχρι το 2025. Κατά την έκθεση, ο πληθυσμός της Γερμανίας το 1950 ήταν 50 εκατ., της Τουρκίας ήταν 20,8 εκατ. Το 1985 ήταν αντιστοίχως 60,9 εκατ. και 49,3 εκατ. Με την προϋπόθεση ότι η ετήσια δημογραφική αύξηση στην Τουρκία θα περιοριστεί στο 1,46%, το 2050 ο πληθυσμός της θα ανέλθει σε 127 εκατ. Σε περίπτωση που ο ρυθμός μείωσης της αύξησης θα είναι μεγαλύτερος, δηλαδή 0,93%, τον ίδιο χρόνο ο πληθυσμός της χώρας θα ανέρχεται σε 90 εκατ. Σύμφωνα με τους ίδιους υπολογισμούς, ο πληθυσμός της Γερμανίας, το 2050 πρόκειται να κυμανθεί από 35 σε 60 εκατ. Συνεπώς θεωρείται βέβαιο ότι ο πληθυσμός της Τουρκίας θα υπερβεί τον αντίστοιχο της Γερμανίας (έστω και ενοποιημένης, γιατί οι υπολογισμοί αφορούσαν τη Δυτική Γερμανία). Η έκθεση προβλέπει ότι οι ανάγκες της γερμανικής οικονομίας θα εξαναγκάσουν σε ένα νέο κύμα μεταναστεύσεων από την Τουρκία στη Γερμανία, διαφορετικά η χώρα θα περιέλθει σε μαρασμό.

Ένας αξιόλογος Τούρκος Πανεπιστημιακός, ο καθηγητής Ασάφ Σαβάς, σχολιάζοντας τα παραπάνω διευκρινίζει ότι το μεταναστευτικό κύμα από την Τουρκία θα κατευθυνθεί όχι μόνο προς τη Γερμανία, αλλά και προς τις άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και αυτό γιατί έχουν παρεμφερή οικονομική και κοινωνική σύνθεση.

Για την Ελλάδα και κυρίως τον νησιωτικό χώρο και τη Θράκη, ούτε λόγος να γίνεται, θα έχουν ήδη αμιγή τουρκικό πληθυσμό. Αν αναλογιστεί κανείς την περίπτωση της Ίμβρου, του τραγικού αυτού νησιού των Βορείων Σποράδων, του οποίου ο πληθυσμός ήταν αμιγώς ελληνικός και από το 1960 κι εδώ εκτουρκίστηκε, με τους εποικισμούς Τούρκων και τον εξαναγκασμό σε πολλαπλή μετανάστευση των αυτόχθονων, μπορεί να ενοηθεί τι πρόκειται να συμβεί στην Ελλάδα με την ένταξη της Τουρκίας στην ΕΟΚ. Το πρόβλημα, όμως, δεν αφορά μόνο την Ελλάδα, αλλά όλες τις ευρωπαϊκές χώρες. Αν επαληθευθούν οι παραπάνω υπολογισμοί, τότε οι Έλληνες, όπως και πολλοί ευρωπαϊκοί λαοί, θα ζητήσουν νέες χώρες, προκειμένου να μεταναστεύσουν οι ίδιοι, εφόσον, όπως είναι γνωστό, η αφομοίωση των Τούρκων στην ευρωπαϊκή κοινωνία είναι λίαν δυσχερής, αν όχι αδύνατη.

Αυτά σχετικά με τις επεκτατικές βλέψεις της Τουρκίας, όπως εκφράζονται με ειρηνικό τρόπο, δηλαδή «ανώδυνως». Θα πρέπει, όμως, να εξετάσουμε το ζήτημα πιο επιστάμενα, πιο μεθοδικά, για να δούμε το βαθμό της επιθετικότητας και τη δυναμική του επεκτατισμού της Νέας Τουρκίας. Πολλούς ξένισαν, αν δεν εξόργισαν, οι δηλώσεις του κ. Οζάλ στην Αυστραλία, όταν είπε ότι η Τουρκία είναι η χώρα των 56 εκατ. και η Ελλάδα των 10 εκατ. και συνεπώς η δεύτερη θα πρέπει να υπακούει στην πρώτη, ως πιο ισχυρή και μεγάλη και ότι η Δωδεκάνησος κακώς ανήκει στην Ελλάδα, ενώ θα έπρεπε να ήταν τουρκική.

Εκφράζω την απορία, γιατί ξένισαν οι παραπάνω δηλώσεις, μια και αποτελούν τις πάγια διακηρυγμένες θέσεις όλων σχεδόν των Τούρκων πολιτικών. Απόδειξη, πως την επομένη των δηλώσεων του Τούρκου Προέδρου σημειώθηκαν αντιδράσεις στην τουρκική πρωτεύουσα μεταξύ των εκεί πολιτικών κύκλων, που ανήκουν σε όλες τις πτέρυγες της πολιτικής ζωής και τις οποίες κατέγραψε η «Τζουμχουριγιέτ», η πιο έγκυρη τουρκική εφημερίδα, που ακολουθεί μια πολύ προοδευτική «σοσιαλδημοκρατική» γραμμή. Η

κριτική ήταν διφυής: οι μισοί υπερθεμάτιζαν τις δηλώσεις, γιατί κατ' αυτούς «έπρεπε επί τέλους η Ελλάδα να αντιληφθεί μερικές πραγματικότητες», ότι δηλαδή είναι ανίσχυρη, ενώ η Τουρκία ισχυρή. Συνεπώς δεν είναι σε θέση να υπαγορεύει τις απόψεις της, ενώ αντίθετα θα πρέπει να υποτάσσεται στην υπερέχουσα βούληση της Τουρκίας. Οι άλλοι μισοί κατέκριναν τις δηλώσεις, κρίνοντας τις άκαιρες, γιατί έτσι διδόνταν επιχειρήματα στην Ελλάδα. Προσέξτε, ότι και σ' αυτήν την περίπτωση κανένας δεν κατέκρινε την ουσία των δηλώσεων αυτών, απολύτως κανείς.

Τα παραπάνω συνδέονται και ερμηνεύονται απολύτως με την παρατήρηση ενός πολύ αξιόλογου Τούρκου ερευνητή - τ. Πανεπιστημιακού, του Μπασκίν Οράν που διατύπωσε στη διατριβή του στο Πανεπιστήμιο της Άγκυρας, με θέμα την «Κεμαλική Ιδεολογία» (η οποία και απορρίφθηκε από την Επιτροπή κρίσης, γιατί εξερχόταν από «την επίσημη» γραμμή). Η παρατήρηση αφορά το σύγχρονο τουρκικό κράτος, το οποίο ο Οράν, δεν παραλείπει να χαρακτηρίσει ως «ρεβιζιονιστικό», σύμφωνα με τη σχετική ορολογία, που έχει επικρατήσει στην διπλωματική ιστορία και που αφορά εκείνες τις χώρες και τα καθεστώτα, που επεδίωξαν κατά τη διάρκεια του μεσοπολέμου να αναθεωρήσουν τις συνθήκες ειρήνης, που υπογράφηκαν με τη λήξη του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, δηλαδή να ανατρέψουν τα αποτελέσματα του πολέμου αυτού (στον οποίο, η Οσμανική Αυτοκρατορία υπήρξε ηττημένη). Η πιο γνωστή ρεβιζιονιστική χώρα είναι η Γερμανία και το ναζιστικό καθεστώς του Χίτλερ, που είχε σαν κύριο στόχο την αναθεώρηση των διατάξεων της Συνθήκης των Βερσαλιών. Ωστόσο, καμιά χώρα αυτής της κατηγορίας δεν πέτυχε το σκοπό της. Καμιά χώρα, εκτός από την Τουρκία. Γιατί, όπως επισημαίνει ο Μπασκίν Οράν, η πρώτη ρεβιζιονιστική χώρα, που πέτυχε το στόχο της, ήταν η Τουρκία και το καθεστώς του Κεμάλ Ατατούρκ. Γιατί αντίστοιχη της Συνθήκης των Βερσαλιών ήταν αυτή των Σεβρών: Η πρώτη αφορούσε τη Γερμανία και η δεύτερη την Οσμανική Αυτοκρατορία, δηλ. την Τουρκία. Και η Συνθήκη της Λωζάννης και κατ' εξοχήν ρεβιζιονιστική, δηλαδή αναθεωρεί τη Συνθήκη των Σεβρών. Ωστόσο τα βλέμματα της Τουρκίας πηγαίνουν πολύ πέραν και αυτής ακόμη της Συνθήκης της Λωζάννης.

Το 1938 η Τουρκία προσάρτησε το σαντζάκι της Αλεξανδρέτας και τότε ο Αράς είχε πει: «Αυτό είναι το δικό μας Άνσουλτς».

ενοώντας την προσάρτηση της Αυστρίας από τη χιτλερική Γερμανία. Βέβαια, το Άνσουλτς κατέρρευσε και η Αυστρία σήμερα δεν είναι επαρχία της Γερμανίας. Αντίθετα, η Αλεξανδρέττα όχι μόνο εξακολουθεί να είναι τμήμα της Τουρκίας, αλλά και δεν γίνεται ούτε λόγος για τις εκεί μειονότητες (Άραβες, Αρμένιους, Μαρωνίτες και Ορθόδοξους Χριστιανούς), που την εποχή της προσάρτησης ήταν πλειονότητα.

Όπως είπα οι στόχοι της Τουρκίας ξεπερνούν κατά πολύ το εδαφικό καθεστώς, που αναγνωρίζει η Συνθήκη της Λωζάννης. Δείτε, σας παρακαλώ, αυτή την έκδοση των δύο ογκωδέστατων τόμων, που εξέδωσε σχετικά πρόσφατα το Τουρκικό Ίδρυμα Ιστορίας και αφορούν το «Ζήτημα του Αιγαίου». Περιλαμβάνουν επίσημα έγγραφα σχετικά με τα ελληνικά νησιά του Αιγαίου από τον περασμένο αιώνα, που αφορούν τη διπλωματική ιστορία. Στον πρώτο τόμο του έργου, ο Μπιλάλ Σιμισάρ παραθέτει στα τουρκικά έναν εκτεταμένο πρόλογο, στον οποίο, μεταξύ άλλων, ισχυρίζεται και τα ακόλουθα καταπληκτικά: Μέχρι το 1912, υπήρχε μια σχετική ισορροπία σ' ότι αφορά το καθεστώς στο Αιγαίο, ανάμεσα στην Τουρκία και την Ελλάδα. Τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου, όπως η Χίος, η Μυτιλήνη, η Σάμος, τα Δωδεκάνησα κλπ. ανήκαν στην Τουρκία. Τα νησιά του Δυτικού Αιγαίου, όπως οι Κυκλάδες, ανήκαν στην Ελλάδα, ενώ η Κρήτη ήταν αυτόνομη.

Η ισορροπία αυτή διασαλεύτηκε στους Βαλκανικούς Πολέμους, όταν το 1912 ο Ελληνικός στόλος με το ναύαρχο Κουντουριώτη κατατρόπωσε τον τουρκικό στόλο, έξω από το ακρωτήριο Έλλη. Ο Τούρκος ερευνητής θεωρεί ότι από τότε ο έλεγχος ολόκληρου του Αιγαίου περιήλθε στην Ελλάδα και πως η κατάσταση αυτή συνεχίστηκε μέχρι το 1974, οπότε η Τουρκία επίσημα και έμπρακτα αμφισβήτησε την ελληνική κυριαρχία στο Αρχιπέλαγος. Θεωρεί, επίσης, την περίοδο από το 1912 ως το 1974 το «δεύτερο γύρο», στον οποίο ανυπερθέτως νικήτρια πρέπει να εξέλθει η Τουρκία.

Όταν εκπονούσα τη διδακτορική μου διατριβή, ανέτρεξα στα δημοσιεύματα του τουρκικού τύπου μετά το 1923. Έμεινα κατάπληκτος με όσα διάβαζα σχετικά με τις τουρκικές διεκδικήσεις για το Αιγαίο και ιδιαίτερα για τα νησιά. Το ίδιο συνάντησα σε πολλά έγγραφα του Ιστορικού Αρχείου του ελληνικού Υπουργείου Εξωτερικών. Οι προθέσεις αυτές των Τούρκων μάλιστα, ήταν διακη-

ρυγμένες από την επόμενη της λήξης του ελληνοτουρκικού πολέμου (1920-1922).

Το 1930, υπογράφεται στην Άγκυρα από τον Ελ. Βενιζέλο και τον Ατατούρκ το Σύμφωνο της «Ελληνοτουρκικής φιλίας». Το σημαντικό όμως είναι ότι με τις συμφωνίες της Άγκυρας καθιερώνεται η αρχή της ισοπλίας, κυρίως στο πολεμικό ναυτικό των δύο χωρών. Κάθε μια ανελάμβανε την υποχρέωση να ενημερώνει την άλλη για οποιαδήποτε προμήθεια πολεμικού υλικού. Πρακτικά, αυτό σημαίνει ότι ο Βενιζέλος εξασφάλισε την αποδοχή από την πλευρά της Τουρκίας της πλήρους κυριαρχίας της Ελλάδας στο Αιγαίο.

Συνοπτικά, μπορούμε να πούμε ότι οι προσπάθειες, κάτω από τις οποίες επιτεύχθηκε η λεγόμενη «Ελληνοτουρκική φιλία», είναι οι παρακάτω:

- α) Η ανεπιφύλακτη αποδοχή, όπως είπαμε, από την Τουρκία της ελληνικής κυριαρχίας στο Αιγαίο.
- β) Η εξασφάλιση της παραμονής των Ελλήνων της Κων/πολης (και μάλιστα 20 χιλιάδων Ελλήνων πολιτών πέραν των *établis*).
- γ) Η ανάληψη από την Τουρκία της υποχρέωσής να εγκαταστήσει σιωπηλά στα εδάφη της τους Τούρκους της Κύπρου (αυτό μας το βεβαιώνει ο Γάλλος διπλωμάτης Albert Kammerer στο έργο του «*A Chypre l'île d'Aphrodite*», ο επικρατής Τούρκος πολιτικός Χαμπντουλάχ Σουπχί Τανρίοβερ στη μνημειώδη αγόρευσή του στην Τουρκική Εθνοσυνέλευση το Σεπτέμβριο του 1955, αλλά και ο Νιχάτ Ερίμ στο έργο του «*Η Κύπρος, όπως την γνωρίζω και την είδα*»).

Είναι φανερό, όμως, ότι αυτές οι προϋποθέσεις, στις οποίες στηρίχτηκε η ελληνοτουρκική φιλία, δυναμιτίστηκαν από μέρους της Τουρκίας και μόνον. Γιατί:

- α) Η Τουρκία αμφισβητεί την αδιαφιλονίκητη κυριαρχία της Ελλάδας στο Αιγαίο, ως και το εδαφικό καθεστώς των ελληνικών νησιών.
- β) Η Τουρκία εκδίωξε από την Κων/πολη τους Έλληνες υπηκόους, ως και τους Τούρκους υπηκόους (*établis*) Έλληνες.
- γ) Η Τουρκία όχι μόνον δεν απέσυρε τους Τουρκοκύπριους από τη Μεγαλόνησο, αλλά μετά την κατάληψη του 40% του νησιού μετεγκατέστησε εκεί εποίκους από τη Μικρά Ασία.

Η Τουρκία, λοιπόν, εξέλαβε το σχήμα της «Ελληνοτουρκικής φιλίας» ως όχημα, για να πραγματοποιήσει με ειρηνικά μέσα τα σχέδιά της, που αποσκοπούν στη δορυφοροποίηση της χώρας μας. Οι στόχοι αυτοί εμφανίστηκαν με την πρώτη ευκαιρία, όταν η Ελλάδα είχε καταληφθεί από τους Γερμανούς.

Τότε, όπως σωστά είπε ο Β. Μαθιόπουλος, πράγμα που επιβεβαιώνεται από τουρκικές πηγές, όπως είναι τα απομνημονεύματα του Μπαρρουτσού, στον οποίο αναφέρθηκε, η Ελληνική κυβέρνηση αρνήθηκε τη βρετανική πρόταση, να καταλάβουν οι Τούρκοι τα νησιά: Χίο, Μυτιλήνη και Σάμο. Κι έτσι αυτά τα κατέλαβαν οι Γερμανοί (Χίο - Μυτιλήνη) και οι Ιταλοί (Σάμο), πράγμα που «στεναχώρησε» τους Τούρκους. Το εξέλαβαν ως πράξη «αντικείμενη» στην ελληνοτουρκική φιλία.

Οι Τούρκοι διατύπωσαν τότε την άποψη, ότι οι Έλληνες «προτίμησαν τους Γερμανούς και τους Ιταλούς, αντί τους Τούρκους». Πολύ σωστά, γιατί οι Έλληνες γνώριζαν ότι οι Γερμανοίταλοί κάποια στιγμή θα έφευγαν, ενώ οι Τούρκοι, ακόμα κι αν αποχωρούσαν από τα νησιά, στο μεταξύ θα είχαν αλλοιώσει την πληθυσμιακή σύνθεση, όπως συνέβη με την Ίμβρο.

Κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο βλέπουμε την Τουρκία να διαπραγματεύεται πότε με τους Συμμάχους και πότε με τους Γερμανούς να βγει στον πόλεμο, με αντάλλαγμα να πάρει την Αίγυπτο και την Αλβανία, ως προτεκτοράτο. Βέβαια, δε γίνεται λόγος για τα νησιά του Αιγαίου και ιδιαίτερα τα Δωδεκάνησα, που βρίσκονται υπό ιταλική κατοχή από το 1912.

Η Τουρκία τελικά δεν μπήκε στον πόλεμο. Το γεγονός, όμως, ότι την τελευταία στιγμή κήρυξε τον πόλεμο κατά της Γερμανίας, της έδωσε το δικαίωμα να θεωρηθεί ιδρυτικό μέλος του ΟΗΕ! Είναι προφανές ότι η Τουρκία είχε πεισθεί από τη Μεγ. Βρετανία, γιατί η τελευταία τη θεωρούσε απαραίτητη για την προάσπιση των συμφερόντων της στην περιοχή. Καμιά, όμως, δυτική χώρα δεν τόλμησε να προασπιστεί την Τουρκία δημόσια, μετά τη συνεργασία της με τους Ναζί. Εκείνη την εποχή, λοιπόν, η Τουρκία, όπως περιγράφει το 1963 σε άρθρο του ο Τούρκος πολιτικός Νιχάτ Ερής στο περιοδικό «Γιον» το 1963, βρισκόταν «σε μια τραγική μοναξιά», δηλ. σε διεθνή απομόνωση.

Πραγματικό σωσίβιο της Τουρκίας για την έξοδό της απ' αυτήν την κατάσταση στάθηκε η «Ελληνοτουρκική φιλία», σε συν-

δυσασμό με τον εμφύλιο πόλεμο στην Ελλάδα. Και για να ακριβολογήσουμε ο μόνος κερδισμένος από τον εμφύλιο ήταν η Τουρκία, γιατί ο υπαρκτός κομμουνιστικός κίνδυνος στην Ελλάδα γενικεύτηκε, ώστε να περιλαμβάνει και την Τουρκία στην οποία ο κίνδυνος ήταν ανύπαρκτος.

Δεν είναι βέβαιο ότι η μεθόδευση έγινε από αμερικάνικες υπηρεσίες. Σίγουρα, όμως, έγινε με την ανοχή τους. Στο μεταξύ έχει ορθωθεί το «Σιδηρούν Παραπέτασμα» και δημιουργούνται δύο κόσμοι. Ο «ελεύθερος» με ηγέτη τις ΗΠΑ και ο «παγκόσμιος κομμουνισμός». Η αντιπαράθεση των δύο κόσμων, ευνόησε την αναβάθμιση της Τουρκίας, της οποίας, όμως, ο γεωπολιτικός - στρατηγικός χώρος ήταν άχρηστος, χωρίς εκείνον της Ελλάδας. Έτσι, άρχισε η δεύτερη φάση της «Ελληνοτουρκικής φιλίας» κι όλα μοιάζουν σαν η Τουρκία να «κρύβεται πίσω από την Ελλάδα». Έτσι, η Τουρκία μπαίνει στο NATO.

Όταν η Τουρκία έπλεε σε πελάγη απελπισίας (1946), συζητιόταν στο Παρίσι η ενσωμάτωση της Δωδεκανήσου στην Ελλάδα. Ο Ισμέτ Ινονού κατηγορήθηκε τότε από την τουρκική αντιπολίτευση ότι δεν αντέδρασε καθόλου.

Τότε ο Ερκίν, στον οποίον αναφέρθηκε και ο Β. Μαθιόπουλος, ζήτησε οδηγίες από την τουρκική κυβέρνηση. (Ήταν τότε Γεν. Γραμματέας του Υπουργείου Εξωτερικών της Τουρκίας). Το υπουργικό συμβούλιο, που συνεδρίασε υπό την προεδρία του Ινονού (ήταν τότε πρόεδρος της Δημοκρατίας), αποφάσισε: «Επειδή έχουμε μείνει εκτός του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, δεν έχουμε το δικαίωμα να λάβουμε πολεμική λεία. Δε θα αντισταθούμε, ζητώντας συμμετοχή στη Διάσκεψη...».

Παρά ταύτα, ο Ερκίν ανέφερε τις τουρκικές αξιώσεις, στους πρεσβευτές της Μεγ. Βρετανίας και των ΗΠΑ και ζήτησε να μοιραστούν τα νησιά στην Ελλάδα και την Τουρκία, με κριτήριο την απόστασή τους από τις ακτές της Μικράς Ασίας.

Το 1945 δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα «Ταν», που προβαλλόταν σαν όργανο της Τουρκικής Αριστεράς, ένα άρθρο του Αράς, σύμφωνα με το οποίο «χάριν της φιλίας των δύο χωρών η Δωδεκάνησος να μην παραχωρηθεί στην Ελλάδα, αλλά να αποκτήσει ομοσπονδιακή σύσταση» και να τεθεί υπό τριπλή Βρετανο-τουρκο-ελληνική εγγύηση. Ο Αράς πρότεινε ουσιαστικά το καθεστώς, που επιβλήθηκε στην Κύπρο με τις Συνθήκες Ζυρίχης - Λονδίνου.

Το άρθρο αυτό προκάλεσε ζωηρές αντιδράσεις στην Ελλάδα. Κι ο Αράς έσπευσε την επομένη να δηλώσει ότι «οι προτάσεις του παρεξηγήθηκαν!». Αλλά, περί ποίας παρεξήγησης πρόκειται, αποδεικνύεται και από το τι ακολούθησε στην Κύπρο!...

Η Τουρκία, λοιπόν, ανέκαθεν ενδιαφερόταν για το Αιγαίο και τα νησιά και η ένταξη Ελλάδας και Τουρκίας στο ΝΑΤΟ δε μείωσε καθόλου αυτό το ενδιαφέρον. Συνέβη, μάλιστα, το αντίθετο. Τότε, λοιπόν, είχε διατυπωθεί το επιχείρημα, ότι τα νησιά είναι πιο κοντά στην Τουρκία κι αν ανήκαν σ' αυτήν θα μπορούσαν να αμυνθούν καλύτερα σε κάθε κίνδυνο. Αλλά και στην αντίθετη περίπτωση, αφού ανήκουν στην Ελλάδα – κι επειδή εκείνα τα χρόνια «ο από Βορρά κίνδυνος» ήταν ορατός – αν τα νησιά καταληφθούν από κάποιον εχθρό, η Τουρκία, λόγω της μικρής απόστασης, κινδυνεύει άμεσα. Η αφέλεια, βέβαια, του επιχειρήματος αυτού στηρίζεται στη «βεβαιότητα», ότι η Ελλάδα δεν μπορεί να αμυνθεί μόνη της κι ότι το καλό του «ελεύθερου κόσμου» απαιτεί ώστε τα νησιά του Αιγαίου να αποτελούν τουρκικό προτεκτοράτο.

Και φθάνουμε στην εποχή, που ανακινείται το Κυπριακό, όταν τα 82% του πληθυσμού του νησιού ζητούν την ένωση με την Ελλάδα. Ο Ερίμ, με άρθρο του δημοσιευμένο το Δεκέμβριο του 1954 στην εφημερίδα «Χαλκισή» προτείνει να γίνει συγκυριαρχία Ελλάδας - Τουρκίας στην Κύπρο, η οποία να επεκταθεί και στα νησιά του Αιγαίου, που βρίσκονται σε απόσταση 50 μιλίων δυτικά των ακτών της Μικράς Ασίας.

Όταν το 1981 έπεσε στα χέρια μου αυτό το άρθρο, επικοινωνήσα με κάποιον φίλο μου στο Αρχηγείο Ναυτικού, για να μου πει ποιά νησιά βρίσκονται στη ζώνη των 50 μιλίων. Κι επρόκειτο για την ίδια περιοχή του 25ου Μεσημβρινού, που από το 1974 διεκδικούν με βάση τον διαμοιρασμό της υφαλοκρηπίδας του Αιγαίου. Βέβαια, τότε ο όρος υφαλοκρηπίδα ήταν άγνωστος. Κι αυτό αποτελεί μια ακόμα απόδειξη, ότι οι τουρκικές βλέψεις είναι οι ίδιες, ανεξάρτητα από τα νομικά ή πολιτικά επιχειρήματα, με τα οποία ντύνονται.

Πρέπει να σημειώσουμε ότι και σήμερα παρατηρείται το ίδιο έντονη η νοσταλγία για την ανασύσταση της Οσμανικής Αυτοκρατορίας πάνω στις ίδιες δομές, που στηριζόταν και το Οσμανικό κράτος, το οποίο δύο φορές κινδύνεψε κατά τη διαδρομή της ιστορίας να διαλυθεί. Συνέβησαν, όμως, και τις δυο φορές κοσμοϊστορικά γεγονότα και η διάλυση αναβλήθηκε.

Το πρώτο ήταν η Γαλλική Επανάσταση. Τα ευρωπαϊκά βασίλεια είχαν ενωθεί, για να διαλύσουν την Οσμανική Αυτοκρατορία. Έγινε, όμως, η Επανάσταση, οι βασιλείς φοβήθηκαν για τους θρόνους τους κι έτσι η ζωή της Αυτοκρατορίας παρατάθηκε και μάλιστα με την Ιερά Συμμαχία ενισχύθηκε κάτω από το «δόγμα της ακεραιότητας του Οσμανικού κράτους».

Η δεύτερη ήταν η Οκτωβριανή Επανάσταση, που αν καθυστερούσε ένα - δύο χρόνια δε θα υπήρχε η Τουρκία με τη σημερινή της μορφή.

Μετά την Ελληνική Επανάσταση του 1821, δημιουργήθηκε το μικρό ελληνικό κράτος, με την «προϋπόθεση» της ξενικής εξάρτησης. Παράλληλα, η Τουρκία εγκαινίασε μια νέα πολιτική, για να εξευμενίσει την ευρωπαϊκή κοινή γνώμη και η οποία είχε δύο σκέλη:

Πρώτον: Προσπαθεί να δώσει μια εικόνα εξευρωπαϊσμού, για να πεισθεί η Ευρώπη για την ισοπολιτεία και ισονομία των μη μουσουλμάνων υπηκόων.

Δεύτερον: Καλλιεργεί μια ανθελληνική ιστορική άποψη, ότι δηθεν ο ευρωπαϊκός πολιτισμός δεν αποτελεί συνέχεια του ελληνικού αλλά αντίθετα ο τουρκικός πολιτισμός είναι υπέρτερος του ελληνικού και «πηγή» του ευρωπαϊκού.

Κανείς, βέβαια, δεν μπορεί να αμφισβητεί ότι αυτή η πολιτική συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Έτσι, λέμε ότι το πρόβλημα των ελληνοτουρκικών σχέσεων θα λυθεί μόνο μ' έναν πραγματικό κι όχι επιφανειακό εκσυγχρονισμό της Τουρκίας. Δυστυχώς, όμως, κάτι τέτοιο δε φαίνεται ορατό με γυμνό οφθαλμό, γιατί έτσι θέλουν διάφορα ξένα κέντρα αποφάσεων και γιατί έτσι και να θέλει δε μπορεί η Τουρκική κοινωνία.

Για να μην είμαστε, όμως, τόσοσ απαισιόδοξοι, θα σας δώσω ένα μήνυμα αισιοδοξίας, που πήρα από τους Κιαμουράν Ινάν, έναν κουρδικής καταγωγής Τούρκο διπλωμάτη, γνωστό αμερικανόφιλο και σε παθολογικό βαθμό ανθέλληνα, σημερινό υπουργό Προεδρίας, ο οποίος κάποτε μου είπε: «Φοβάμαι, ότι θα μας διαλύσουν οι Αμερικάνοι, γιατί γινόμαστε μεγάλη δύναμη». Βέβαια, αυτή είναι μια πρόβλεψη για το μέλλον της Τουρκίας.

Η σημερινή κατάσταση της Τουρκίας, από την άλλη πλευρά, εμφανίζει την ακόλουθη εικόνα:

Ο κ. Οζάλ παραμένει στην εξουσία, γιατί στηρίζεται στην

οικογένειά του, σε μια επίπλαστη κοινοβουλευτική πλειοψηφία, το πολύ μεγάλο κεφάλαιο και τους Αμερικάνους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Και τον κλήρο - οι μουφτήδες κτλ.;

Ν. ΣΑΡΡΗΣ

Κύριε Πρόεδρε, στο Ισλάμ δεν έχουμε κλήρο, με την έννοια που δίνουμε εμείς, που δίνεται στο Χριστιανισμό. Το πολύ - πολύ μπορούμε να αναφερθούμε σ' ένα μικτό κοσμικό ιερό «ιερατείο» και τους ισλαμιστές. Έχουμε, λοιπόν, τους ισλαμιστές, που φαίνεται να επανασυγκεντρώνονται στο κόμμα του Ερμπακάν, το «Κόμμα της Ευημερίας». Αντίθετα οι Τούρκοι εθνικιστές (οι φασίστες του Τουρκέκς) είναι διασκορπισμένοι σ' όλα τα κόμματα, ένας απ' αυτούς είναι και ο Μεσούτ Γιλκάζ.

Πρέπει εδώ να δώσω μερικές διευκρινίσεις για τις πολιτικές παρατάξεις της Τουρκίας. Έτσι, δεν πρέπει να σκεπτόμαστε τα δικά μας δεδομένα, για την Τουρκία, ο Γ. Παπαδόπουλος, ο έγκλειστος στις φυλακές Κορυδαλλού, είναι κεντρώος και ο Μητσotάκης ανήκει στην άκρα Αριστερά.

Τελειώνοντας, θέλω να επισημάνω την υπακρισία της διεθνούς κοινωνίας, που πάσχει για τα δικαιώματα των 80 χιλ. Τουρκοκυπρίων, αλλά δεν κάνει κουβέντα για τους διωγμούς των Κούρδων, που αποτελούν ένα μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού της χώρας, για τον οποίον τόσον υπερηφανεύεται ο κ. Οζάλ.

Οι δηλώσεις του κ. Οζάλ είναι γεγονός ότι θορύβησαν μερικούς, ιδιαίτερα αυτούς που προβληματίζονται από τη μειωμένη γεννητικότητα, που αντιμετωπίζει η χώρα μας, σε σχέση με την αυξημένη γεννητικότητα, που χαρακτηρίζει την Τουρκία. Οφείλουμε, όμως, να δώσουμε ορισμένα στοιχεία γι' αυτόν τον μεγάλο πληθυσμό της Τουρκίας: Κατ' αρχάς ο πληθυσμός της Τουρκίας δεν είναι αμιγής, εφόσον σ' αυτόν συμπεριλαμβάνονται Κούρδοι, Άραβες, Κιρκάσιοι και Πόντιοι κλπ.

Αν κάποιος παρατηρήσει την πυραμίδα των ηλικιών ανάμεσα στις εθνότητες, θα δει ότι η Κουρδική πυραμίδα είναι πιο ορθή από την Τουρκική. Κι αυτό σημαίνει ότι η γεννητικότητα των Κούρδων είναι πολλαπλάσια απ' αυτήν των Τούρκων. Έτσι, σε μια 20ετία,

όταν ο πληθυσμός μπορεί να είναι 70 εκατ. οι Κούρδοι θα είναι 30 εκατ. (σήμερα είναι 16 εκατ.). Και το 2050 η πλειοψηφία, ασφαλώς, θα είναι κουρδική.

Υπάρχει, όμως και μια άλλη ανισότητα στην πυραμίδα των ηλικιών, πολύ πιο ανησυχητική. Είναι αυτή ανάμεσα στους ισλαμιστές και τους εκσυγχρονιστές, καθώς η γεννητικότητα των πρώτων είναι 10 φορές μεγαλύτερη απ' αυτήν των δεύτερων.

Αν, λοιπόν, μετά από λίγα χρόνια δούμε κάποιους Τούρκους να έρχονται για εγκατάσταση στην Ελλάδα, δεν πρέπει να εκπλαγούμε. Στην καλύτερη περίπτωση αυτοί θα είναι εκσυγχρονιστές, που δε θα μπορούν να ζήσουν στην Τουρκία. Στη χειρότερη, όμως, περίπτωση, θα είναι ισλαμιστές, άτομα με παραδοσιακή δομή και σύνθεση, που – σε περίπτωση ένταξης της Τουρκίας στην ΕΟΚ – θα μας τους εξάγει η επίσημη Τουρκία, όπως ακριβώς έκανε και στα κατεχόμενα εδάφη της Κύπρου, με αποτέλεσμα να εγκαταλείπουν το βόρειο τμήμα οι ίδιοι οι Τουρκοκύπριοι, των οποίων το πολιτιστικό επίπεδο ανταποκρίνεται περισσότερο στο σύγχρονο κοινωνικό μόρφωμα.

Να, λοιπόν, η κατεύθυνση τέλος προς την οποία πρέπει να κινηθεί η θεραπεία της παθογένειας της Τουρκίας, η οποία ταυτόχρονα θα είναι και η προϋπόθεση ουσιαστικής βελτίωσης των ελληνοτουρκικών σχέσεων. Κι αυτός είναι ο ουσιαστικός και όχι ονομαστικός εκσυγχρονισμός της τουρκικής κοινωνίας. Σαν να λέμε κάτι σαν το εμβόλιο του AIDS!... Όλοι λένε ότι κάποτε θα βρεθεί... Ως τότε, όμως, τι γίνεται;

(Χειροκροτήματα).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Πριν προχωρήσουμε σε ερωτήσεις, που τυχόν θα θέλετε να κάνετε, πρέπει να προσθέσω μερικές παρατηρήσεις:

Η θεωρία της ανασύστασης της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας οφείλεται στον κ. Κίσιγκερ. Αυτός υπήρξε η καταστροφή και οδήγησε την πολιτική των ΗΠΑ σε στραβό δρόμο.

Αν αναλύσετε την κατάσταση στην Τουρκία, θα αντιληφθείτε ότι πρόκειται για ένα «γίγαντα» με «πήλινα πόδια». Πράγματι, εκτός από τις πολυάριθμες εθνικές μειονότητες (Κούρδοι, Άραβες, Αρμένιοι κτλ.) η κατανομή του εθνικού εισοδήματος εξαιρετι-

κά είναι άνιση. Το κατά κεφαλήν εισόδημα είναι πολύ χαμηλό και ο πνευματικός προσανατολισμός της χώρας είναι αντίθετος με εκείνον της Δύσης. Γιατί, όπως είπε και ο φίλος Ν. Σαρρής, το ισλαμικό στοιχείο στην Τουρκία αντιπροσωπεύει το 80% του λαού και ο τρόπος ζωής είναι εντελώς αντίθετος με τον ευρωπαϊκό.

Νομίζω, λοιπόν, ότι πρέπει να καταλήξουμε στο ακόλουθο συμπέρασμα:

Ο κ. Μπους, Πρόεδρος των ΗΠΑ, κατά την επίσκεψή του στη χώρα μας, θα πρέπει να είναι πολύ προσεκτικός. Το Αμερικάνικο Σύνταγμα δεν επιτρέπει αυτά, που γίνονται στο Αιγαίο σήμερα. Δεν επιτρέπει το έγκλημα της Κύπρου. Κι αν ο κ. Μπους επιμεινεί να δοθεί η Κύπρος στην Τουρκία, πρόκειται για βαρύτατο λάθος. Κι αυτό, θα έχει συνέπειες, γιατί στην Αμερική υπάρχει δημοκρατία. Και οι δημοκρατικές δυνάμεις μπορούν να εκδηλωθούν με αποφασιστικό τρόπο κάθε φορά, που αυτό επιβάλλεται από τα πράγματα.

Θα έλεγα, λοιπόν, με όλον τον σεβασμό, στον κ. Μπους, μόλις έλθει στην Αθήνα: «Προσέξτε, μην προωθήσετε για το Κυπριακό κάποια λύση ανθελληνική, γιατί η καταδίκη σας από την ιστορία θα είναι αμείλικτη».

Αλλά πρέπει στο σημείο αυτό να προσθέσω και τούτο:

Με την ανάπτυξη της τεχνολογίας, που σημειώθηκε μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, ο άνθρωπος βρίσκεται μπροστά σ' ένα σταυροδρόμι: Ή να καταστρέψει τη ζωή στον πλανήτη ή να δημιουργήσει έναν πραγματικό παράδεισο πάνω στη γη. Αυτό θα εξαρτηθεί από την πολιτική των Μεγάλων Δυνάμεων, αν καταλάβουν έγκαιρα αυτά, που πρόκειται να συμβούν.

Σήμερα δεν υπάρχουν πια πραγματικά «ανεξάρτητα κράτη» ή «εθνικά σύνορα». Πρόκειται για θεσμούς ξεπερασμένους. Και σαν παράδειγμα μπορούμε να αναφέρουμε το Τσερνομπίλ. Η ραδιενέργεια, που κάλυψε όλον τον κόσμο, πήρε καμιά θεώρηση, για να ξεπεράσει τα διάφορα εθνικά σύνορα; Η όξινη βροχή, που ξεκινά από την περιοχή του Σικάγου και πέφτει στον Καναδά με καταστροφικές συνέπειες, παίρνει κανένα διαβατήριο, για να περάσει τα σύνορα; Αλλά και ο Γερμανός νεαρός πιλότος Ματίας Ρουστ, που με το μικρό του αεροπλάνο προσγειώθηκε στην Ερυθρά Πλατεία της Μόσχας, χωρίς να τον αντιληφθεί κανείς, δεν είναι μια ακόμα απόδειξη του γεγονότος αυτού;

Ο κόσμος θα προχωρήσει σε μια νέα διάρθρωση της διεθνούς κοινωνίας, όπως συνέβη, όταν ανακαλύφθηκε η πυρά, η χρήση των μετάλλων, οι μεγάλες τεχνολογικές πρόοδοι των νεώτερων χρόνων. Κάτι ανάλογο πρέπει να γίνει και στην εποχή μας, αν δε θέλουμε να οδηγηθούμε στην καταστροφή.

Και ο μόνος σωστός τρόπος να γίνει αυτό είναι τα Ηνωμένα Έθνη να αποκτήσουν εκτελεστικές αρμοδιότητες, για να εφαρμόζονται όλες οι αποφάσεις του, που θα στηρίζονται πάντοτε στο διεθνές δίκαιο, υποχρεωτικά κι όχι επιλεκτικά, σύμφωνα με τα συμφέροντα των Υπερδυνάμεων. Ακόμα, πρέπει να αναθεωρηθεί η αποκλειστικότητα του «βέτο», που διαθέτουν οι πέντε Μεγάλες Δυνάμεις. Πρέπει, επίσης, τα Ηνωμένα Έθνη να ελέγχουν την παραγωγή και διακίνηση των πυρηνικών και ατομικών προϊόντων και των χημικών όπλων, ως και των πρώτων υλών, που είναι απαραίτητες για τη βιομηχανία, όπως το πετρέλαιο.

Ο κ. Μπους θέλει να δημιουργήσει μια καινούρια διεθνή κοινωνία, μια «νέα τάξη πραγμάτων». Κι εμείς από την Ελλάδα, την κοιτίδα του παγκόσμιου πολιτισμού, του λέμε: «Κάποτε από την Ελλάδα, από τις ακτές του Αιγαίου, ένας μεγάλος σοφός, ο Ηράκλειτος, είπε την περίφημη φράση: «ΠΟΛΕΜΟΣ ΠΑΝΤΩΝ ΠΑΤΗΡ». Και είχε δίκιο από την άποψη, που το είπε. Εμείς οι σύγχρονοι Έλληνες, παίρνοντας υπόψη μας τη σύγχρονη τεχνολογική πρόοδο λέμε: «ΠΟΛΕΜΟΣ ΠΑΝΤΩΝ ΟΛΕΤΗΡ». Κι αν τολμήσετε να παίξετε το παιχνίδι της καταστροφής της ανθρωπότητας, προσπαθώντας να δημιουργήσετε τη «νέα τάξη πραγμάτων», που δε θα στηρίζεται στο διεθνές δίκαιο, αλλά στο δίκαιο των ισχυρών της γης, η ιστορία θα σας καταδικάσει!..».

Νομίζω, ότι αν μιλήσουμε έτσι στον κ. Μπους δε θα σώσουμε μόνον το Κυπριακό, αλλά ίσως και την πορεία της ανθρωπότητας.

Η ευκαιρία της επίσκεψης του κ. Μπους δεν πρέπει να περάσει ανεκμετάλλευτη, σαν μια τυπική επίσκεψη ενός Αρχηγού μιας Μεγάλης Δύναμης σε μια χώρα υπό την προστασία της. Πρέπει κι ο τελευταίος Έλληνας να του πει, με τον τρόπο του: «Μέχρις εδώ η αυθαιρεσία των Μεγάλων, με βάση τα συμφέροντά τους. Ο κόσμος μπορεί να συνεχίσει την πορεία του προς την πρόοδο και την ανάπτυξη μόνο με βάση το Διεθνές Δίκαιο. Αν συνεχίσουμε με τους κανόνες της ιδιοτέλειας, η ανθρωπότητα θα οδηγηθεί στην καταστροφή. Κι αυτό, βέβαια, δεν αποτελεί φιλοδοξία σας!..».

Αυτό είναι το μήνυμα, που πρέπει να πάρει ο κ. Μπους από τη χώρα, που έδωσε τα φώτα της ελευθερίας και της δημοκρατίας στην ανθρωπότητα.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

ΝΙΚΗΤΑΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ, Πρόεδρος Φιλελευθέρων

Κατ' αρχάς θέλω να σας συγχαρώ για την οργάνωση αυτής της συζήτησης, που αποτελεί μια θαυμαστή εθνική πράξη.

Θέλω να ρωτήσω δύο πράγματα: Πρώτα, ο κ. Β. Μαθιόπουλος ανέφερε ότι την περίοδο 1945-47 η Ρωσία μας έκανε μια προσφορά για την Ανατολ. Θράκη. Κατά τη γνώμη μου, εφόσον, όπως μας είπατε, η κυβέρνηση δεν απάντησε καν, δημιουργείται θέμα εθνικής μειοδοσίας. Θα μπορούσατε, λοιπόν, να μας δώσετε περισσότερες λεπτομέρειες, όπως ποιά κυβέρνηση ήταν τότε και ποιός ήταν υπεύθυνος γι' αυτό;

Β. ΜΑΘΙΟΠΟΥΛΟΣ

Πρέπει, κατ' αρχάς, να σας πω ότι το γεγονός αυτό έχει ήδη γίνει γνωστό δημόσια. Και βέβαια υπήρξαν πολλές αντιδράσεις.

Συνέβη τον Νοέμβριο 1945. Πρωθυπουργός ήταν, λυπάμαι που το λέω, ο Θεμ. Σοφούλης, τον οποίο και επισκέφθηκε ο Ρώσος πρέσβυς ναύαρχος Ροντιόνωφ. Και επαναλαμβάνω ότι του πρότεινε την παραχώρηση της Ανατολικής Θράκης έναντι ενός αγκυροβολίου στα Αντικύθηρα. Και βέβαια, όπως είναι γνωστό, το αγκυροβόλιο το δώσαμε αργότερα.

Ν. ΣΑΡΡΗΣ

Πρέπει να πούμε ότι ο νυν ακαδημαϊκός Κ. Δεσποτόπουλος είχε δημοσιεύσει σχετικό άρθρο στην εφημερίδα «ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ», στο οποίο προέβαλε το αίτημα για την ενσωμάτωση της Ανατολικής Θράκης στην Ελλάδα και λίγο αργότερα - κυρίως λόγω συνωνυμίας του με τον εξαδελφό του, που ήταν πολιτικός σύμβουλος του ΕΑΜ - βρέθηκε στη Μακρόνησο!...

Ο αείμνηστος Κώστας Τριανταφυλλίδης, πολιτικός σύμβουλος του Ν. Ζέρβα, μου είχε επισημάνει το γεγονός, τονίζοντας την πολεμική πάνω στο θέμα αυτό μεταξύ του οργάνου του ΕΑΜ, της «ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ», που εξέδιδε ο Μιχ. Κύρκος και της «ΕΣΤΙΑΣ», η οποία ισχυριζόταν ότι η προβολή διεκδικήσεων πάνω στην Ανατολική Θράκη αποτελούσε, ούτε λίγο ούτε πολύ, πράξη εσχάτης προδοσίας εναντίον των Συμμάχων μας, - ευνοώντας τους Βρετανούς - και φυσικά των Τούρκων, που εμείς θεωρούσαμε από τότε Συμμάχους μας.

Οι Τούρκοι, μάλιστα, κυριολεκτικά έντρομοι είχαν στείλει διπλωματική Αντίπροσωπεία στην Αθήνα, για να επιστήσουν την προσοχή της ελληνικής κυβέρνησης σχετικά με τις διαθέσεις των «κομμουνιστών», που ζητούσαν να κλονίσουν για πάντα τις σχέσεις των δύο χωρών, ανακινώντας θέμα Ανατολικής Θράκης.

Μάλιστα για την ιστορική αλήθεια και ο Γ. Παπανδρέου δεν είχε παραλείψει τότε, παρά την προσήλωσή του στην βρετανική πολιτική, να ταχθεί δημόσια υπέρ της απόδοσης στην Ελλάδα της Ανατολικής Θράκης. Αλλά, η φωνή του ήταν μάλλον υποτονική!..

Ν. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ

Η δεύτερη ερώτηση: Πιστεύω δυστυχώς ότι οι δικές μας Ένοπλες Δυνάμεις δεν είναι σε τόσο καλή κατάσταση, που θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν σήμερα με αισιοδοξία την Τουρκία... Βέβαια, εσείς είστε πολύ πιο ειδικοί από μας. Θα ήθελα, λοιπόν, να μας πείτε από πού αντλείτε αυτήν την αισιοδοξία σας.

Λ. ΒΑΣΙΛΙΚΟΠΟΥΛΟΣ

Πρέπει πρώτα απ' όλα να τονίσω ότι δεν πρόκειται για αισιοδοξία, ούτε βέβαια για λεονταρισμό. Αυτά τα προβλήματα συμπεριφοράς δε θέλουν να τα «χειρίζεσαι με το γάντι»!

Εκείνο, λοιπόν, που θέλω να τονίσω είναι ότι υπάρχει μια σαφής διαφορά ανάμεσα στις Ένοπλες Δυνάμεις του 1987 και μέτεπειτα από εκείνες τις Δυνάμεις, που αντιμετώπισαν οι Τούρκοι το 1974, όταν έκαναν την απόβαση στην Κύπρο.

Πρέπει, βέβαια, να αναφέρω ότι κατά τη διάρκεια της 7χρονης δικτατορίας παρατηρείται μια πτώση φρονήματος και ηθικού στις Ένοπλες Δυνάμεις. Το φρόνημα, όμως και το ηθικό αποκατα-

στάθηκαν. Δηλ. κατά τη γνώμη μου, το πρόβλημα αποθεραπεύτηκε και κατά συνέπεια δεν υπάρχει ζήτημα φρονήματος και ηθικού των Ενόπλων μας Δυνάμεων.

Βέβαια, οι Ένοπλες Δυνάμεις είναι ένας χώρος, που θέλει συνέχεια συντήρηση και εκσυγχρονισμοί των οπλικών συστημάτων. Πάντως, αν τολμήσουν οι Τούρκοι να δοκιμάσουν τις ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις, να το κάνουν. Θα το μετανιώσουν πάρα πολύ γρήγορα.

Την περίοδο αυτήν υπάρχει ισορροπία και κατά συνέπεια έχουμε κάθε λόγο να αισιοδοξούμε και να εμπιστευόμαστε τις Ένοπλες Δυνάμεις μας.

Δεν θα ήθελα να επεκταθώ σε ενέργειες, που πρόσφατα έγιναν στο χώρο των Ενόπλων Δυνάμεων και οπωσδήποτε επηρεάζουν το φρόνημα και το ηθικό αυτού του ευαίσθητου χώρου. Νομίζω ότι δεν είναι τό αντικείμενο της συζήτησης μας αυτό κι ελπίζω όλοι αυτοί, που με την πολιτική τους προκαλούν δυσμενείς αντιδράσεις στο χώρο αυτό, να το αντιληφθούν έγκαιρα και να σταματήσουν, γιατί πρόκειται για ανοσιούργημα!.. Αλλά, δεν θέλω να επεκταθώ περισσότερο.

ΑΚΡΟΑΤΗΣ

Επεκταθήκατε, όμως, ήδη!

Κ. ΝΑΞΑΚΗΣ, Αρχιπλοίαρχος ε.α.

Εκπροσωπώ μian αραβική αγγλόφωνη εφημερίδα.

Πρόσφατα έγιναν απελάσεις Παλαιστινίων από την Ελλάδα. Αυτό δημιουργεί μian πικρία στους συμμάχους μας του αραβικού κόσμου. Και βέβαια και οι λαοί της περιοχής αντιμετωπίζουν, όπως κι εμείς, την απειλή του τουρκικού επεκτατισμού. Ακόμα, έχουμε και τον πρόσφατο διωγμό των Κούρδων.

Θα ήθελα ιδιαίτερα τις απόψεις του κ. Ν. Κουρή και του κ. Λ. Βασιλικόπουλου σχετικά με το θέμα των περιφερειακών Συμμάχων, που πρέπει να συνάψει η Ελλάδα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Αυτό είναι άλλο θέμα, που δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο της σημερινής συζήτησης.

Οι στιγμές είναι πολύ κρίσιμες. Το θέμα πρέπει ίσως να συζητηθεί μian άλλη φορά με όλη την προσοχή, που αξίζει.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΜΩΡΑΪΤΟΥ, τ. Εκπαιδευτική σύμβουλος

Θάθελα, κ. Πρόεδρε, να σας συγχαρώ, που είχατε την πρωτοβουλία, να οργανώσετε αυτή τη συζήτηση. Επίσης, πρέπει να ευχαριστήσω και τους ομιλητές, που μας γνώρισαν τόσα στοιχεία και ντοκουμέντα.

Ήθελα απλά να προσθέσω μερικά στοιχεία για τη Δωδεκάνησο, σ' αυτά που έδωσαν τόσες προσωπικότητες, όπως οι εκπρόσωποι των Ενόπλων Δυνάμεων, που είναι σήμερα μαζί μας. Ένας Κύπριος καθηγητής, ο Σίμος Μενάρδος είχε πει από το Ακαδημαϊκό βήμα ότι το Αιγαίο ήταν, είναι και θα μείνει ελληνικό και ότι στο μέλλον από τα νησιά μπορεί να ξεπηδήσει και τρίτος ελληνικός πολιτισμός!..

Ακόμα ένα στοιχείο για την ελληνικότητα της Δωδεκανήσου είναι ότι η αιτία του Τρωϊκού Πολέμου υπήρξε το γεγονός ότι οι Αχαιοί υποστήριζαν πάντοτε την πολιτική της Ρόδου. Κι ακόμα, το Καστελλόριζο αποτελεί το ακραίο σημείο της χώρας, το φρουρό των συνόρων, του Αιγαίου και της Ελλάδας.

Το ερώτημα, όμως, που δημιουργείται είναι σε τι ενέργειες θα προβείτε μετά απ' αυτή τη συζήτηση. Αυτό μας ενδιαφέρει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η πρώτη ενέργεια είναι ότι η συζήτηση αυτή θα τυπωθεί σε βιβλίο και θα μεταφραστεί στα αγγλικά. Κι όταν έλθει ο κ. Μπους στην Αθήνα, θα του το στείλουμε, με ανοικτή επιστολή.

Σας είπα, επίσης, ότι εφόσον οι κυβερνήσεις δεν εμφανίζονται στο διεθνή Τύπο, για να διαψεύδουν και να ανασκευάζουν τους αλλοπρόσαλους ισχυρισμούς των Τούρκων, θα πρέπει να ιδρύσουμε μια ιδιωτική εταιρεία, η οποία θα έχει αυτήν την αποστολή.

Κ. ΚΟΥΛΟΥΡΗΣ, στρατηγός ε.α.

Χωρίς να θέλω να υποστηρίξω ότι η μνήμη μου είναι ισχυρότερη απ' αυτήν του κ. Μαθιόπουλου, ο οποίος είναι επίλεκτο μέλος της δημοσιογραφικής οικογένειας, πρέπει να σας πω ότι έχω μείνει με την εντύπωση ότι οι Ρώσοι, στην περίπτωση του Νοεμ-

βρίου 1945, δεν ζήτησαν αγκυροβόλιο στα Αντικύθηρα, αλλά βάση:

Β. ΜΑΘΙΟΠΟΥΛΟΣ

Το θέμα απασχόλησε τον Τύπο. Σε κάθε περίπτωση, όμως, δεν υπάρχουν ντοκουμέντα με στοιχεία διαφορετικά απ' αυτά, που ανέφερα.

ΣΩΤ. ΑΓΑΠΗΤΙΔΗΣ, καθηγητής ΕΜΠ

Κύριε Πρόεδρε, με την παρέμβασή μου θα αναφερθώ σε τρία σημεία: Σ' αυτά, που είπε ο κ. Β. Μαθιόπουλος, σ' αυτά, που είπατε εσείς και τέλος ο κ. Ν. Σαρρής.

Ο κ. Μαθιόπουλος μας είπε ότι ο Βρετανός πρόεδρος της Διάσκεψης των 4 Υπουργών Εξωτερικών, όπου συζητιόταν το θέμα της Δωδεκανήσου, έμεινε κατάπληκτος, όταν άκουσε τον Ρώσο Υπουργό να λέει: «Ναι, η Δωδεκάνησος να δοθεί στην Ελλάδα!»

Η κατάπληξη του οφείλεται και σε κάτι άλλο. Και αυτά είμαι σε θέση να σας τα αναφέρω, γιατί είχα εκ μέρους της ελληνικής κυβέρνησης μια μυστική αποστολή στα Δωδεκάνησα το 1945, όταν τα νησιά ήταν ακόμα υπό βρετανική στρατιωτική διοίκηση.

Οι Άγγλοι δεν ήθελαν να δώσουν τα Δωδεκάνησα στην Ελλάδα. Ήθελαν να δημιουργηθεί ένα ιδιαίτερο καθεστώς υπό τα Ηνωμένα Έθνη.

Ο κ. Ι. Ζιγδής είπε στα Δωδεκάνησα είχαν δοθεί επί Τουρκοκρατίας ορισμένα προνόμια. Ανάμεσα σ' αυτά ήταν να μην επιτρέπεται στους Τούρκους να κατοικούν στα νησιά σαν επιχειρηματίες κ.ο.κ. και κυρίως να μην έχουν ιδιοκτησία. Αναφέρεται π.χ. ότι στη Σύμη δεν υπάρχει ούτε τάφος Τούρκου.

Κάποτε, οι Τούρκοι διέσπασαν κάπως αυτό το προνομιακό καθεστώς και θέλησαν να επιβάλουν τελωνειακούς δασμούς. Ήλθε, λοιπόν, στη Σύμη ένας υπάλληλος της τουρκικής διοίκησης και ζήτησε να ενοικιάσει ένα χώρο, για να μείνει. Κανείς δεν του έδωσε. Σκέφτηκε να βάλει πασσάλους στη θάλασσα και να κάνει μια παράγκα, την οποία να μοιράσει σε δύο χώρους, τον ένα για γραφείο και τον άλλο για κατοικία. Αλλά και αυτό δεν το δέχθηκαν οι συμπατριώτες μου και μια νύχτα έδεσαν την παράγκα με σχοινιά

και την παρέσυραν, με αποτέλεσμα ο Τούρκος να πνιγεί.

Όσον αφορά τα δημογραφικά, στο οποίο αναφέρθηκε ο κ. Ν. Σαρής: Οι Τούρκοι καυχώνται ότι σε πληθυσμό πλησιάζουν σήμερα τις τέσσερις μεγάλες ευρωπαϊκές χώρες, δηλ. την Γερμανία, την Βρετανία, την Γαλλία και την Ιταλία. Κι ακόμα υποστηρίζουν ότι μέσα σε 10 χρόνια ο πληθυσμός της χώρας του θα είναι κατά 15% μεγαλύτερος του πληθυσμού αυτών των χωρών.

Έγιναν, όμως, ορισμένες μελέτες, με βάση δύο κριτήρια: Το κριτήριο των στρατευμένων κληρωτών και το κριτήριο των ψηφοφόρων. Με αυτά τα κριτήρια, λοιπόν, υπολογίστηκε ότι η Τουρκία έχει πληθυσμό 36 εκατ. κι όχι 56 εκατ.

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΖΕΡΒΟΣ, τ. Βουλευτής, υποναύαρχος ε.α.

Ήθελα να προσθέσω σχετικά με τη συμβολή της Ελλάδας στην απελευθέρωση της Δωδεκανήσου, ότι τον Ιούλιο 1943, με το αντιτορπιλικό «ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗΣ» είχαμε μεταφέρει τους Άγγλους κομμάντος στο Καστελλόριζο.

Θα μου επιτρέψετε να πω στους Έλληνες εκείνους, που εξακολουθούν να εφησυχάζουν, αυτά τα οποία έλεγα στις ομιλίες μου στα πλαίσια της Επιτροπής για την εθνική ακεραιότητα και επιβίωση, όταν περιοδεύσαμε στα νησιά του Αιγαίου: «Τα νησιά αυτά αποτελούν το προπύργιο, το μετερίζι άμυνας του κορμού της Ελλάδας. Εάν, ο μη γένοιτο, καταληφθούν τα νησιά, θα πρέπει να περιμένουμε την επομένη τους Τούρκους στην Αθήνα. Ας μην καθεύδουν, λοιπόν οι Έλληνες.

Κι όταν κάθε τόσο γίνονται απεργίες και συλλαλητήρια για τόσα άλλα θέματα – βέβαια το οικονομικό είναι ένα μεγάλο πρόβλημα για τους εργαζόμενους – θα πρέπει να κινητοποιηθούμε και για θέματα σαν αυτά, που συζητάμε σήμερα. Γιατί τα εθνικά θέματα είναι τα σπουδαιότερα, που αντιμετωπίζουμε την εποχή αυτή. Κι όμως, μέχρι σήμερα δεν έχω δει μια τέτοια αντίδραση του ελληνικού λαού. Πρέπει, νομίζω, όλοι μας να αφυπνιστούμε!

ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΑΛΑΪΤΖΗΣ - ΜΟΥΝΤΑΚΗΣ, συν/ρχης δικ. ε.α.

Κύριε Πρόεδρε, είμαι από χρόνια πολιτικός σας φίλος. Και μάλιστα την εποχή, που δεν τολμούσε κάποιος εν στολή, να το πει, εγώ διεκήρυσσα την φιλία μου προς εσάς.

Κύριε Πρόεδρε, για πρώτη φορά θα διαφωνήσω μαζί σας: Είπατε ότι απορείτε με το ποιός ήταν εκείνος, που μας έβαλε στο NATO.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Δεν είπα ποιός, αλλά γιατί;

Β. ΚΑΛΑΪΤΖΗΣ - ΜΟΥΝΤΑΚΗΣ

Τέλος πάντων, φαντάζομαι ότι θέλετε να διακωμωδήσετε το θέμα. Ξέρουμε, ότι μας έβαλαν στο NATO, γιατί έχουμε την ιδιότητα του αδιόρθωτου «καρπαζοεισιπράκτορα». Φανταστείτε, λοιπόν, αν δεν είμασταν στο NATO, τι θα γινόταν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Είπα επανειλημμένα στο παρελθόν ότι είμαι περήφανος, γιατί ήμουν μέλος της κυβέρνησης, με απόφαση της οποίας μπήκαμε στο NATO. Μπήκαμε, όμως, με άλλες προοπτικές - σαν ομότιμοι εταίροι. Αλλά, όταν πραγματοποιήθηκε η είσοδος μας και μεις και οι Σύμμαχοί μας ξεχάσαμε, γιατί μπήκαμε. Αυτή είναι η τραγωδία.

Ο Σοφοκλής Βενιζέλος με τον Γ. Καρτάλη, την εποχή που εγώ ήμουν στη Ρώμη για τις επανορθώσεις, πήγαν στη Λισσαβώνα και συμφώνησαν την είσοδό μας στο NATO, όπως είχε αποφασίσει η κυβέρνησή μας.

Εν τούτοις, όταν μετά από μερικούς μήνες έπεσε η κυβέρνηση εκείνη, η επόμενη μας μετέβαλε σε υποτελείς του NATO.

Πρέπει να διαβάσετε την ομιλία, που έκανα για το NATO στη Βουλή το 1953, απευθυνόμενος στον Π. Κανελλόπουλο, που ήταν Υπουργός Εθνικής Άμυνας. Και είπα τότε: «Τι κάνατε; Από συμμαχούς μας μεταβάλατε σε υποτελείς, με τη νέα Συμφωνία που υπογράψατε με τις ΗΠΑ... Πού το πάτε, τέλος πάντων;»

ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΑΛΑΪΤΖΗΣ - ΜΟΥΝΤΑΚΗΣ

Όλα αυτά κ. Πρόεδρε, είναι γνωστά και γι' αυτό σας θαυμάζουμε, επειδή είστε αδέκαστος.

Θέλω όμως, τελειώνοντας, να κάνω μια παρατήρηση στον κ. Ν. Σαρρή: Χρησιμοποιήσατε τον όρο οι λεγόμενες «χαμένες πα-

τρίδες». Θα ήθελα να πω ότι η λέξη «χαμένες» δεν είναι σωστή, κατά τη γνώμη μου. Γιατί αν οι Ισραηλίτες είχαν αποδεχθεί την άποψη της «χαμένης πατρίδας», δεν θα γύριζαν μετά από 2.000 χρόνια εκεί που γύρισαν. Συνεπώς για μας δεν υπάρχουν «χαμένες πατρίδες». Είναι αξέχαστες.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Αγαπητοί μας φίλοι, ευχαριστούμε για την ανταπόκρισή σας. Πρέπει, όμως, να γίνουν κι άλλες παρόμοιες εκδηλώσεις, για να απαντήσουμε στον τουρκικό επεκτατισμό, όπως πρέπει.

Και πάλι σας ευχαριστούμε.

ΒΑΣΙΛΗ ΚΑΛΑΥΤΖΗ - ΜΟΥΣΤΑΚΗ

Όλα αυτά η Γενική Επιτροπή της ΕΔΗΚ, με τη βοήθεια της Κεντρικής Επιτροπής, προέβλεπε από τον Ιούλιο του 1974.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η «νέα τάξη πραγμάτων» του Προέδρου των ΗΠΑ κ. Μπους – η νέα δηλαδή οργάνωση της διεθνούς κοινωνίας, που επιβάλλει η σύγχρονη τεχνολογική επανάσταση – πρέπει να βασιστεί στην ηθική και την υποχρεωτική κι όχι επιλεκτική, σύμφωνα με τα συμφέροντα των εκάστοτε ισχυρών, εφαρμογή του Διεθνούς Δικαίου.

Διαφορετικά, αντί να οδηγήσει στην κοινωνική πρόοδο και ειρήνη, θα παρασύρει την ανθρωπότητα στην αυτοκαταστροφή.

Θα αποτελέσει γελοιοποίηση της «νέας τάξης πραγμάτων», αν η Τουρκία αμειφθεί σαν πρόμαχος του Διεθνούς Δικαίου για τις θέσεις, που πήρε κατά την εισβολή του Ιράκ στο Κουβέιτ και ταυτόχρονα αν αντί τιμωρίας – γιατί σαν «Απίλλας» εισέβαλε το 1974 στο ανεξάρτητο κράτος της Κυπριακής Δημοκρατίας – τύχει άφεσης αμαρτιών και επιτύχει τη νομιμοποίηση των «τετελεσμένων», που δημιούργησε η διπλή εγκληματική της ενέργεια της εισβολής και κατοχής από τότε τμήματος κράτους - μέλους των Ηνωμένων Εθνών.

Από τη θάλασσα της Κύπρου αναδύθηκε κάποτε η θεά Αφροδίτη – το σύμβολο της σωματικής ομορφιάς του ανθρώπου.

Από την ίδια θάλασσα σήμερα είναι έτοιμη να αναδυθεί μια άλλη θεά, η Ειρήνη, που αποτελεί την έκφραση της ψυχικής αρετής του ανθρώπου.

Εάν η «νέα τάξη πραγμάτων» ματαιώσει την ανάδυση αυτή, δεν θα αποτελέσει πρόοδο, αλλά συμφορά για την ανθρωπότητα.

Και η συμφορά θα είναι ακόμα μεγαλύτερη, αν ο «Απίλλας» αφευθεί να υπονομεύσει ανεμπόδιτος τις διεθνείς Συνθήκες και γενικά το Διεθνές Δίκαιο στο Αιγαίο και την Ανατολική Θράκη.

ΕΠΙΛΟΓΕΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Από τη συζήτηση, που προηγείται, βγαίνει καθαρά το συμπέρασμα, ότι η Τουρκία σαν μέλος του ΝΑΤΟ επιχειρεί, παραβιάζοντας τις διεθνείς Συνθήκες και Συμφωνίες και γενικά το Διεθνές Δίκαιο, να μεταβάλει υπέρ αυτής και σε βάρος της Ελλάδας την πολιτική γεώγραφία της περιοχής.

Το θλιβερό είναι ότι οι εταίροι μας στο ΝΑΤΟ προσποιούνται ότι οι τουρκικές παραβιάσεις και αξιώσεις αποτελούν διμερή προβλήματα για την Ελλάδα και την Τουρκία κι όχι για ολόκληρη τη Συμμαχία.

Ενώ, λοιπόν, η Ελλάδα μπήκε στο ΝΑΤΟ, για να περιφρουρήσει το Διεθνές Δίκαιο, τις διεθνείς Συνθήκες και Συμφωνίες και την Ειρήνη, αλλά και να εξασφαλίσει την εθνική της κυριαρχία και την εδαφική της ακεραιότητα, αντιμετωπίζει συνεχείς απαιτήσεις της Τουρκίας για την σε βάρος της αναθεώρηση όλων αυτών των διεθνών Συμφωνιών.

Και το ατύχημα είναι ότι η αμφισβήτηση των δικαιωμάτων της και ο κίνδυνος πολέμου προέρχεται όχι από τον υποτιθέμενο από Βορρά εχθρό - ο οποίος έπαψε πια να υπάρχει - αλλά από τον ανατολικό σύμμαχο!...

Ας εξετάσουμε με μεγάλη συντομία τις αξιώσεις της Τουρκίας σε βάρος της Ελλάδας, γιατί αξιώσεις από την πλευρά της χώρας μας σε βάρος της Τουρκίας δεν υπάρχουν. Μόνη αξίωσή μας είναι ο σεβασμός των διεθνών Συνθηκών και Συμφωνιών, ο σεβασμός γενικά του Διεθνούς Δικαίου:

1) Η Τουρκία υποστηρίζει ότι τα νησιά Λήμνος και Σαμοθράκη έπρεπε να μείνουν αποστρατικοποιημένα, όπως ορίζει η Συνθήκη της Λωζάννης (1923). Αντίθετα, η ελληνική θέση είναι ότι η Συνθήκη του Μοντραί (1936) έδωσε στην Ελλάδα το δικαίωμα να επανεξοπλίσει τα δύο αυτά νησιά, όπως το έδωσε και στην Τουρκία για την Ίμβρο, την Τένεδο και τα Στενά.

Θα περιοριστούμε σε δύο επίσημα στοιχεία, που δίδουν το μέτρο της τουρκικής βουλίας:

α) Πριν από τη σύναψη της Συνθήκης του Μοντραί και κατά την περίοδο της προετοιμασίας της, ο πρεσβευτής της Τουρκίας στην Αθήνα Εσρέφ έστειλε, στις 6 Μαΐου 1936, κατ' εντολήν του τότε Πρωθυπουργού της χώρας του Ισμέτ Ινονού, επιστολή στον τότε Πρωθυπουργό της Ελλάδας Ιωάννη Μεταξά, η οποία αναφέρει ρητά:

«Είμεθα απολύτως σύμφωνοι σ' ό,τι αφορά τον επανεξοπλισμό των δύο νησιών (Λήμνου και Σαμοθράκης), ταυτόχρονα με εκείνον των Στενών».

β) Αλλά και μετά τη σύναψη της Συνθήκης, ο τότε Υπουργός Εξωτερικών της Τουρκίας Ρουσντί Αράς, που ήταν Αρχηγός της τουρκικής Αντιπροσωπείας στη Συνδιάσκεψη για την κατάρτιση της Συνθήκης, δήλωσε στην Τουρκική Εθνοσυνέλευση στις 31 Ιουλίου 1936:

«Οι διατάξεις, που αφορούν τα νησιά Λήμνος και Σαμοθράκη, τα οποία ανήκουν στη γείτονα και φίλη Ελλάδα και με τις οποίες αποστρατικοποιήθηκαν σε εφαρμογή της Συνθήκης της Λωζάννης (1923), καταργούνται από τη Συνθήκη του Μοντραί. Και χαίρομαι πολύ, γιατί μου δίδεται η ευκαιρία, ο ίδιος προσωπικά να υπογραμμίσω ότι είναι από τα χαρακτηριστικά της πολιτικής της νέας Τουρκίας να εύχεται για τους φίλους ό,τι εύχεται για τον εαυτόν της και απεύχεται για τους φίλους της κάθε τι, που θα θεωρούσε γι' αυτήν την ίδια σαν αδικία». (Βλέπε, Επίσημα πρακτικά της τουρκικής Εθνοσυνέλευσης, Τόμος 12, σελ. 309 - Ε' Κοινοβουλευτική Σύνοδος - Συνεδρίαση 5).

Δε χρειάζεται να προστεθεί τίποτα άλλο, για την απόδειξη του παράνομου των σημερινών αξιώσεων της Τουρκίας.

2) Τα νησιά της Δωδεκανήσου παραχωρήθηκαν στην Ελλάδα με τη Συνθήκη των Παρισίων (1947), στην οποία δεν μετείχε η Τουρκία, γιατί δεν πήρε μέρος στον Πόλεμο. Η αποστρατικοποίη-

σή τους συνδυάστηκε από τη Συνθήκη με εκείνη των γύρω από την Ιταλία νησιών, όπως η Παντελάρια κ.ο.κ. Το 1952, όμως, εξοπλίστηκαν ξανά η Παντελάρια και τα άλλα νησιά. Ύστερα απ' αυτό, η Ελλάδα θεώρησε ότι είχε ανάλογο δικαίωμα, για να επανεξοπλίσει τα Δωδεκάνησα.

Αλλά, υπάρχει κι ένας άλλος λόγος, που δικαιολογεί απόλυτα την ενέργειαν αυτή της ελληνικής κυβέρνησης:

Η Τουρκία, όπως είναι γνωστό, απέναντι από τα ελληνικά νησιά έχει συγκροτήσει την 4η Στρατιά, ενώ στα λιμάνια και τους όρμους των ακτών της έχει συγκεντρώσει πολλά πολεμικά και αποβατικά σκάφη. Δεν κρύβει, επομένως, αλλά αντίθετα, προβάλλει προκλητικά τις αξιώσεις της για τα ελληνικά νησιά.

Κατόπιν αυτού και σύμφωνα με το άρθρο 51 του Καταστατικού Χάρτη του ΟΗΕ, η αυτοάμυνα κατά της τουρκικής απειλής νομιμοποιείται απόλυτα.

3) Με τη Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας του Μοντέγκο Μπέυ / Τζαμάικα, Δεκέμβριος 1958, καθορίζεται (άρθρο 3) ότι κάθε κράτος έχει το δικαίωμα να καθορίσει το πλάτος της αιγιαλίτιδας ζώνης του μέχρι τα 12 ναυτικά μίλια.

Η τουρκική κυβέρνηση επανειλημμένα δήλωσε ότι αν η Ελλάδα επεκτείνει την αιγιαλίτιδα ζώνη της στα 12 μίλια, αυτό θα αποτελέσει «αίτια πολέμου».

Βέβαια, στην Ελλάδα έχουμε καθορίσει την αιγιαλίτιδα ζώνη στα 6 μίλια και στα 10 μίλια τον εθνικό εναέριο χώρο. Η Τουρκία επιμένει ότι για την Ελλάδα η αιγιαλίτιδα και ο εθνικός εναέριος χώρος δεν μπορούν να είναι πάνω από τα 3 μίλια και ότι ο καθορισμός των ορίων των δύο αυτών ζωνών έχει γίνει από το 1931 και μέχρι το 1973 η Τουρκία τον αναγνώριζε.

Τα νησιά, σύμφωνα με το άρθρο 121 § 2 της Σύμβασης του Μοντέγκο Μπέυ, έχουν δική τους υφαλοκρηπίδα, που καθορίζεται με τους ίδιους νόμους, όπως και της στερεάς. Μόνον για τους βράχους, που στερούνται οικονομικής ζωής ή που δεν μπορούν να κρατήσουν μόνιμα πληθυσμό, αναγνωρίζεται η ύπαρξη αιγιαλίτιδας ζώνης, όχι όμως και υφαλοκρηπίδας.

Η Ελλάδα υπέγραψε τη Σύμβαση το 1958, όπως υπέγραψε και τη Σύμβαση για το δίκαιο της θαλάσσης, το 1982. Κι όλες οι πράξεις της είναι σύμφωνες με τις δύο αυτές Συμβάσεις.

4) Το FIR της Ελλάδας έχει προσδιοριστεί από κοινή Συμφωνία της διεθνούς Οργάνωσης ICAO των Ηνωμένων Εθνών, για την πολιτική αεροπορία. Η Τουρκία ζητά να περιοριστεί το ελληνικό FIR στο μέσον του Αιγαίου. Αυτό, βέβαια, είναι ανεπίτρεπτο, γιατί στην ανατολική πλευρά του Αιγαίου υπάρχουν ελληνικά νησιά, τον έλεγχο του εναέριου χώρου των οποίων είναι εντελώς αδιανόητο να αναλάβει ξένο κράτος.

5) Το μόνο εκκρεμές θέμα στο Αιγαίο ανάμεσα στην Ελλάδα και την Τουρκία είναι η ρύθμιση της υφαλοκρηπίδας.

Η Ελλάδα, όπως είναι γνωστό, έχει προτείνει την προσφυγή στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης. Η Τουρκία, όμως δε δέχεται την πρόταση. Θέλει να δώσει «πολιτική» κι όχι «νομική» λύση. Έτσι, ομολογεί την αξίωσή της, να καταπατήσει το Διεθνές Δίκαιο.

6) Η Τουρκία δεν έπαψε να καταγγέλλει την Ελλάδα ότι παραβιάζει τα δίκαια της μουσουλμανικής μειονότητας - την οποία αποκαλεί «Τουρκική» - στη Δυτική Θράκη.

Κατ' αρχάς η μειονότητα αυτή δεν είναι τουρκική, γιατί εκτός από τους τουρκόφωνους περιλαμβάνει και Πομάκους, Αθίγγανους κλπ.

Η μουσουλμανική μειονότητα, όταν υπογράφηκε η Συνθήκη της Λωζάννης (1923), έφθανε περίπου τις 80 χιλ. Σήμερα φθάνει περίπου τις 120 χιλ.

Αντίθετα, η ελληνική μειονότητα της Κων/πολης, την οποία προσδιόριζε σαφώς η Συνθήκη της Λωζάννης, έφθανε το 1934 (υπάρχουν επίσημα στοιχεία) τις 280 χιλ. και της Ίμβρου και Τενέδου τις 8,5 χιλ. Σήμερα, η ελληνική μειονότητα της Τενέδου έχει εξοντωθεί, στην Ίμβρο υπάρχουν μόνο γύρω στους 200 - 300 γέροντες και στην Κων/πολη 2-3 χιλ!..

Οι αριθμοί αυτοί μιλούν από μόνοι τους και υπογραμμίζουν την αναίδεια της τουρκικής κυβέρνησης να ισχυρίζεται ότι η Ελλάδα παραβιάζει τα ανθρώπινα δικαιώματα της μουσουλμανικής μειονότητας, ενώ αντίθετα η Τουρκία σέβεται με ευλάβεια τα δικαιώματα της ελληνικής μειονότητας που ζει στο έδαφός της!...

7) Δε χρειάζεται να προσθέσουμε άλλα στοιχεία. Οι αξιώσεις της Τουρκίας για γενική αναθεώρηση των διεθνών Συνθηκών είναι εντελώς αντίθετες με τους σκοπούς του NATO, αλλά και με

τους λόγους, για τους οποίους η Ελλάδα προσχώρησε στη Συμμαχία.

Τέτοιες αξιώσεις δεν διατύπωσε καμιά άλλη χώρα μέλος της Συμμαχίας εναντίον άλλου μέλους. Κι όπως ήδη αναφέρομαι, ενώ οι άλλοι σύμμαχοι έπρεπε να είναι κατηγορηματικοί κατά των τουρκικών αξιώσεων, ανακάλυψαν σαν τρόπο διαφυγής το επιχείρημα της «δήθεν διμερούς διαφωνίας», η οποία πρέπει να κανονιστεί ανάμεσα στους δύο γείτονες και συμμάχους!...

Με τη στάση τους, όμως, αυτή όχι μόνον ανέχονται, αλλά ενισχύουν τις αξιώσεις της φίλης και συμμάχου Τουρκίας, που αποτελούν αναιδή παραβίαση του Διεθνούς Δικαίου.

8) Η κατάσταση αυτή ενισχύθηκε από τη θέση, που πήρε η Συμμαχία, στην υπόθεση της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο.

Η Κυπριακή Δημοκρατία είναι ανεξάρτητο κράτος - μέλος του ΟΗΕ. Όπως είναι γνωστό, η Τουρκία, παραβαίνουσα το Διεθνές Δίκαιο, εισέβαλε το 1974 και κατέλαβε το 40% περίπου της επιφάνειας του νησιού και παραμένει εκεί από τότε.

Η ενέργεια αυτή της Τουρκίας είναι παράνομη, όπως ήταν και η εισβολή του Σαντάμ Χουσεϊν στο Κουβέιτ. Εν τούτοις, οι Σύμμαχοι ανέχτηκαν και σ' ένα μεγάλο βαθμό ενίσχυσαν την τουρκική αυθαιρεσία.

Πρέπει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με τη γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του ΟΗΕ, στις 16/5/1959, καμιά από τις «εγγυήτριες» δυνάμεις - Μεγ. Βρετανία, Ελλάδα και Τουρκία - δεν έχει το δικαίωμα να προσφύγει μόνη της στη βία.

Εντούτοις η Τουρκία το έκανε, με αποτέλεσμα, εκτός από τα άλλα να έχουμε σήμερα περίπου 300 χιλ. πρόσφυγες, 2.000 αγνοούμενους, 6 χιλ. νεκρούς και 80 χιλ. εποίκους. Και τώρα επιμένει... στη διχοτόμηση του νησιού, που θα οδηγήσει τελικά στον αφανισμό του κυπριακού Ελληνισμού.

Εξάλλου, όπως είναι γνωστό, λίγες μέρες μετά, με την ορκωμοσία του κ. Κληρίδη, αποκαταστάθηκε η συνταγματική τάξη. Έπρεπε, λοιπόν, τα τουρκικά στρατεύματα, που είχαν εισβάλει στο νησί παράνομα, να εγκατελείψουν την Κύπρο χωρίς καθυστέρηση.

Οι παράνομες αξιώσεις της Τουρκίας εναντίον ενός ανεξάρτητου και κυρίαρχου κράτους - μέλους του ΟΗΕ, της Κυπριακής δηλαδή Δημοκρατίας, οφείλονται βασικά στα ιμπεριαλιστικά συμ-

φέροντα των «μεγάλων Προστατών» μας, της Μεγ. Βρετανίας και των ΗΠΑ.

Ο Ήντεν ήταν εκείνος, που επέβαλε τη συμμετοχή της Τουρκίας στο Κυπριακό, πράγμα το οποίον αποδέχθηκαν και οι ΗΠΑ.

Για το θέμα αυτό ο Γ. Παπανδρέου ήλθε σε ρήξη με τον Πρόεδρο Τζόνσον, το 1964, με αποτέλεσμα την αποπομπή από τον τότε βασιλιά της κυβέρνησης του Κέντρου, την Αποστασία και κατόπιν τη Δικτατορία.

Τόσον η επιβολή της Δικτατορίας, όσο και το Πραξικόπημα της Χούντας κατά του Μακάριου το 1974, οφείλονται σε πρωτοβουλίες των ΗΠΑ και ιδιαίτερα στον τότε Υπουργό των Εξωτερικών κ. Κίσεινγκερ, που έβλεπε σαν βασική επιδίωξη της πολιτικής του την ανασύσταση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, για να δημιουργήσει ένα «προπύργιο» της Δύσης κατά της Σοβιετικής Ένωσης.

Την ευθύνη του κ. Κίσεινγκερ για την κυπριακή τραγωδία αποδεικνύουν εκτός των άλλων και τρία γεγονότα, που σπάνια αναφέρονται στις σχετικές αναλύσεις.

Ο κ. Κίσεινγκερ μετά το πραξικόπημα κατά του Μακάριου (1974) έστειλε τον Υφυπουργό Εξωτερικών κ. Σίσκο πρώτα στο Λονδίνο, ύστερά στην Ελλάδα και τέλος στην Τουρκία για να επηρεάσει κατευναστικά την κατάσταση. Αυτή είναι η επίσημη εκδοχή.

Ο κ. Σίσκο, όμως, όταν συναντήθηκε στο Λονδίνο, με τον κ. Ετσεβίτ, με σκοπό, κατά την επίσημη εκδοχή να αποτρέψει την εισβολή, στην οποία εκείνος προσπαθούσε να έχει συνεταιρούς τους Βρετανούς, όχι μόνον δεν τον πίεσε να εγκαταλείψει τα επεκτατικά του σχέδια, αλλά προχώρησε σε κάτι απίθανο. Σχετικά υπάρχουν δύο μαρτυρίες:

«Όταν εξάλλου ο κ. Σίσκο στο Λονδίνο πληροφορήθηκε τις προθέσεις της Τουρκίας για μονομερή επέμβαση, θεώρησε καλό να ανακοινώσει στον κ. Ετσεβίτ, στις 18 Ιουλίου, ότι η Αμερικανική κυβέρνηση αποφάσισε να επαναλάβει τη στρατιωτική βοήθεια, που είχε περικόψει μερικούς μήνες πρωτύτερα, εξαιτίας της επανάληψης – παρά τη σχετική Αμερικανοτουρκική Συμφωνία – της καλλιέργειας της παπαρούνας (όπιο), για να πείσει την τουρκική κυβέρνηση... να μην προχωρήσει στην εισβολή!...» (N. A. Stav-

rou: Kissinger's Tilt of Cyprus. The New Style of Crisis Diplomasy, στο «Conference», σελ. 102).

«Σ' όλην την περίοδο από τον Ιούλιο μέχρι τα μέσα Αυγούστου 1974, οι ΗΠΑ διαπραγματεύονταν με την Τουρκία ένα συμβόλαιο 229 εκατ. δολ. για τον εκσυγχρονισμό των δυνάμεων της σε άρματα μάχης, που υπερέβαιναν τα 800».

(Ε. Τ. Rossides, στο «Conference» (σελ. 149-150).

Πώς ήταν δυνατό, κάτω από τις συνθήκες αυτές, να περιμένει κανείς από την Τουρκία να διαπραγματευτεί σοβαρά με τους Ελληνοκύπριους, για να αποφευχθεί η εισβολή;

Αλλά υπάρχει κι ένα τελευταίο χαρακτηριστικό συμβάν:

«Περί την 7.30 π.μ. ώραν της 20ής Ιουλίου εισήρχετο εις το Γραφείον του Αρχηγού Ενόπλων Δυνάμεων, ο Υφυπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ κ. Σίσκο μετά της ακολουθίας του... ούτος είπε συγκεκριμένως ότι: «Η κατάσταση κατά την [προηγούμενη] επίσκεψή μου ήτο δραματική, τώρα όμως εξελίχθη εις τραγικήν. Επιδείξατε σύνεσιν και δώσατέ μου τον ανάλογον χρόνον δια να ενεργήσω προς αποτροπήν συρράξεως, η οποία θα είναι καταστροφική δι' όλους».

Τότε επενέβη ο παριστάμενος Ταξίαρχος Ιωαννίδης... ο οποίος εν καταφανή ταραχή είπε: «Μας εξηπατήσατε. Ημεις θα κηρύξωμεν πόλεμον (κατά της Τουρκίας) και εξήλθεν εκ της αιθούσης». (Έκθεση Αρχηγού του Στόλου, Ναύαρχου Π. Αραπάκη).

Ο Σίσκο δεν αντέδρασε στην έκρηξη του Ιωαννίδη.

Από την ώρα, όμως, εκείνη διεκόπησαν οι επαφές της κυβέρνησης των ΗΠΑ με τη Δικτατορία. Αυτή είχε πλέον εκτελέσει τον προορισμόν της. Τώρα έπρεπε να γίνει η «επιστροφή» στη Δημοκρατία, για να ξεχαστεί, μέσα στο λαϊκό ενθουσιασμό, η τουρκική εισβολή στην Κύπρο και η κατάληψη του 40% περίπου της επικράτειάς της, πράγμα που τελικά έγινε.

9) Σήμερα ψιθυρίζονται πολλά και διάφορα για μιαν επικείμενη λύση του Κυπριακού, εξαιτίας της επίσκεψης του κ. Μπους στην Ελλάδα και την Τουρκία. Εάν η άφιξή του είναι για να επιβάλει μια «λύση», που θα εξοντώσει τον Ελληνισμό της Κύπρου, τότε η ευθύνη του θα είναι ιστορική.

Ελπίζουμε, όμως, ότι παρά τις δυσμενείς ενδείξεις ο Πρόε-

δρος των ΗΠΑ δεν θα θελήσει, για να είναι ευάρεστος στην τουρκική βουλιμία και για να εξυπηρετήσει τα βραχυπρόθεσμα συμφέροντα της χώρας του, να επιτρέψει τη σύναψη μιας Συμφωνίας, που θα αποτελεί άρνηση των στοιχειωδών δικαιομάτων του ανθρώπου και του πολίτη για τους Ελληνοκύπριους και ικανοποίηση του τουρκικού επεκτατισμού, ο οποίος αυτήν την περίοδο φαίνεται να εξυπηρετεί την αμερικάνικη πολιτική, αλλά μακροπρόθεσμα φυσικά, την υπονομεύει. Και τούτο, γιατί οι τουρκικές διεκδικήσεις στο Αιγαίο θα υπονομεύουν αυτά τα θεμέλια της Συνθήκης του ΝΑΤΟ στην καίρια αυτή γεωπολιτικά περιοχή.

Η λύση, που θα δοθεί στο Κυπριακό, θα αποτελέσει το αποφασιστικό κριτήριο του σεβασμού του Διεθνούς Δικαίου από τις ΗΠΑ, αλλά και τους λοιπούς εταίρους του ΝΑΤΟ. Και από την άποψη αυτή θα έχει παγκόσμιες διαστάσεις και συνέπειες.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος.....	9
Συζήτηση.....	16
Επίλογος.....	67
Παράρτημα.....	69

